

140 / 3
1952

ՀԱՅԿԵՍՏԱՆԻ
ՅՈՒՆԻՎԵՐՍԻՏԵՏ

Վ. Ե. Ն. Ե. Կ. Ե.

5
ՅՈՒՆԻՎ
1952

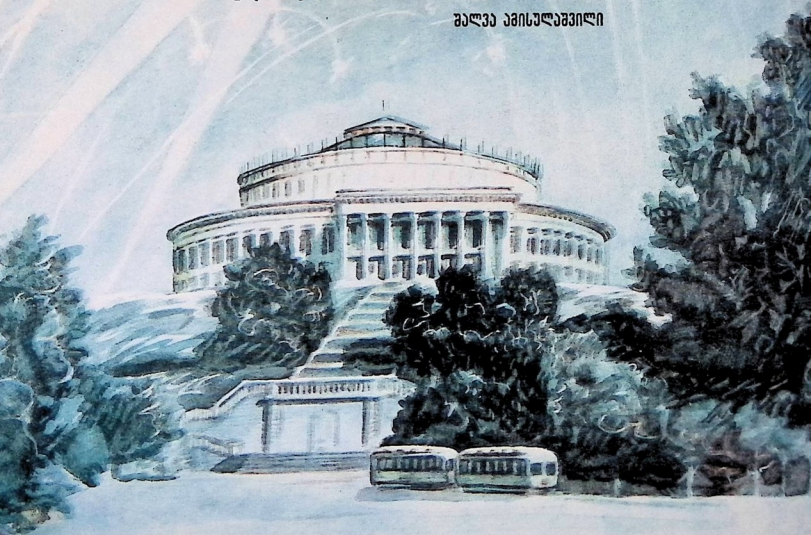
ს ა ლ უ ტ ი

თითქოს უთვლელი
ფარშევანი აფრინდა ერთად,
ისე დახატეს
შუშხუნებმა მთელი მთა-ბარი;
ვეფხვის ტყავებად
აბრჭყვიანდნენ ჩრდილები ხეთა
და წაიშალა ზეცისა და მიწის საზღვარი.

ქვის გალავანთან ქვემეხების გრიალი ატყდა,
კილით კიდემდე
მოეფინა გუგუნი მძაფრი...
ღიად სამშობლოს—
ბედნიერი სიცოცხლით დამტკბარს
უძლეველობას უდასტურებს ყოველი ზაღი.

ჩვენ გამარჯვებებს
სალუტებით ვხვდებით ნიადაგ,
ხელთ კომუნიზმის
შუქნათელი დროშა გვიჭირავს
და თუ ვერაგი
აქლარუნებს მაინც იარაღს,
მას უღმობელი ისტორია აღგვის მიწიდან!

გაღვა ამისულაშვილი

ჭ ი თ ნ ე რ ი

საბარტველოს ალკა ცენტრალური კომიტეტის
შოგველთვიური საგავფოო შუგნალი

№ 5

მაისი 1952

ფელიწალი XXVI

3 (05)
ეროვნული
ბიბლიოთეკა

მაგზოლეუმის ტრიბუნაზე 1952 წლის საბირველმაისო დემონსტრაციის
დღეს. ქალაქ მოსკოვის 612-ე სკოლის პირველი კლასის მოსწავლე ვერა კონდა-
კოვა მხურვალედ მიესალმება იოსებ ბესარიონის-ძე სტალინს თაიფულის გა-
დაცემის შემდეგ.

საბჭოთა კავშირის წიგნი პიონერებს

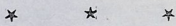

სულთ და გულთ მივესადმები ნორჩ პიონერებსა და მოსწავდეებს ვ. ი. ღენინის სახელობის პიონერთა ორგანიზაციის ოცდამეათე წლისთავის დღეს.

ვუსურვებ პიონერებსა და მოსწავდეებს ჯანმრთელობას და წარმატებებს სწავლაში, შრომაში, საზოგადოებრივ მუშაობაში.

დაე პიონერთა ორგანიზაციამ კვლავაც აღზარდოს პიონერები და მოსწავდეები ერთგულ ღენინელებად, ჩვენი დიადი სამშობლის თავდადებულ შვილებად.

ი. სვანიძე

მე ყველაზე ბედნიერი ვარ

დაუპიწყარი დღე

ჩვენს სკოლაში ბევრი გოგონა სწავლობს, და ყველა მათგანი ამბობს, რომ მე ძალიან ბედნიერი ვარ, რადგან სულ ახლოს ვნახე ძვირფასი ამხანაგი სტალინი და კიდევაც ველაპარაკე.

არა, ყველაფერს რაზეც ვიამბობთ.

ჯერ მოსწავლეები რიგებად ჩამწკრივდნენ და წითელი მოედნისკენ გაემართნენ. მე პირველ რიგში ვიდექი და დიდი თავიგული მიმქონდა. ბავშვები ტრიბუნისაკენ იუბურებოდნენ, სადაც იდგა ამხანაგი სტალინი, მეც იქითკენ ვიუბურებოდი. შემდეგ ჩვენი კოლონა მავსოლეუმს გაუსწორდა. მაშინ მწკრივიდან გამოვედი და გრანტის კიბეზე ავირიბინე.

ამხანაგი სტალინი ტრიბუნაზე იყო, მაშინვე ვიპოვე და ყვავილები მივაწვდი. იოსებ ბესარიონის-მე ილიმბოლა, მე კი ვუთხარი:

— ძვირფასო ამხანაგო სტალინ, ეს თავიგული ყველა მოსოველმა მოსწავლემ გამოგიგზავნათ.

ამხანაგმა სტალინმა თავიგული გამომართო, მე კი სკამზე დამაყენა. მაგრად, მაგრად ვაკოცე ამხანაგ სტალინს.

მანაც მაკოცა და მკითხა: რა გვიბა, რომელ სკოლიდან ხარ და როგორ სწავლობ.

მე ვუთხარე, რომ კარგად ვსწავლობ, იმან კი მითხრა:

— კიდევ უფრო კარგად ისწავლე!

ბელადის ის სიტყვები ჩვენი სკოლის ყველა გოგონას გადავიცე. მე ხომ ყველა ბავშვის სახელით ვაღავეცი ამხანაგ სტალინს თავიგული! მაშ, რაც მე მითხრა, ყველა მოსოველ მოსწავლესაც ესება.

ჩვენი სკოლის გოგონებმა გადაწყვიტეს ისე ისწავლონ, რომ ამხანაგი სტალინი ქმყოფილი იყოს.

პირა კონდაკოვა

მოსკოვის 612-ე სკოლის მოსწავლე.
(გაზ. „ოქნი ლენინეციდან“)

1947 წელს გახდა პიონერი. ჩემს ცხოვრებაში ეს დაუვიწყარი დღეა. ველადავი, გულში ვიუბურებდი საწვიმო დაპირების სიტყვებს და ველოდი ჩემს რიგს, აი, მეც ვთქვი საწვიმო დაპირება, ჩემს მკერდზედაც აელვარდა აღისტერი ყელსასვევი.

ჩემს წინაშე ახალი სამყარო გადიშალა. ეს მავალედა ვყოფილიყავი მოწინავე, სუთოსანი და წესიერი ყოფაქცევის მოსწავლე. პიონერთა რიგებში მიღების რამდენიმე დღის შემდეგ ჩვენს კლასში ჩამოაკლიბდა რაზმი, რომლის საბჭოს თავმჯდომარედ მე ამირჩიეს და იმ დღიდან ვასრულებ ამ საბასუსისმგებლო და საპატიო მოვალეობას. პირველ ხანებში მიჭირდა მუშაობა, მაგრამ უფროსი ამხანაგები მესმარებოდნენ, მამსენეებდნენ და მეც თანდათანობით გავთამამდი, შევეჩვიე მუშაობას; შემოვიკრიბე პიონერული აქტივი და რაზმში მჩქეფარე პიონერული მუშაობა ვაიშალა.

რამდენი საინტერესო შეკრება, ექსკურსია, ლაშქრობა ჩატარეს ამ წლის განმავლობაში ჩვენი რაზმის პიონერებმა! განსაკუთრებით დიდი და წარუშლელი შთაბეჭდილება დასტოვა ჩვენზე ბელადის მშობლიური ქალაქის ვორის დათვალიერებამ. იმ ძვირფასი სახლის ნახვამ, სადაც დამბადა და ბავშვობის წლები გაატარა დიდა სტალინმა. შემდეგ შეკრებები მიძღვნილი იყო ლენინისა და სტალინის ბიოგრაფიების შესწავლისადმი. მოვაწყვე წაიკითხული წიგნებისა და კოლექტიურად ნახული კინო-სურათების განხილვა, აზრთა გაცვლა-გამოცვლა. რაზმში მთელი მუშაობა მიმართულია მოსწავლეთა აკადემიური წარმატების შემდგომი ამაღლებისა და დისციპლინის განმტკიცებისაკენ.

ნაირა ბერაძე

თბილისის VI ქალთა საშუალო სკოლის VIII რაზმეულის I რაზმის საბჭოს თავმჯდომარე

Пролетары всех стран, соединяйтесь!
Всесоюзная Коммунистическая Партия (больш.)

ПРАВДА

Орган Центрального Комитета и МК ВКП(б)

ბოლშევიკური პრესის დღე

ორმოცი წლის წინათ, 1912 წლის 5 მაისს გამოვიდა სახელოვანი ბოლშევიკური გაზეთის „პრავდას“ პირველი ნომერი. იგი დაარსებულ იქნა ვ. ი. ლენინის მითითების თანახმად, ე. ბ. სტალინის ინიციატივით. „პრავდამ“ უდიდესი როლი შეასრულა ბოლშევიკური პარტიის ისტორიაში; „1912 წლის „პრავდა“— აღნიშნავს ამხანაგი სტალინი— ეს საძირკვლის ჩაყრა ბოლშევიზმის გამარჯვებისათვის 1917 წელს“. „საკაჟეშირო კ.პ.(ბ) ისტორიის მოკლე კურსში“ ვკითხულობთ: „პრავდასთან“ ერთად იზრდებოდა რევოლუციური პროლეტარიატის მთელი თაობა, რომელშიც შემდეგში ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუცია ჩაატარა. „პრავდას“ წიკვედობდნენ ათიათასობით და ასიათასობით მუშები. რევოლუციური აღმშენებლის წლებში (1912—1914) მასობრივ ბოლშევიკურ პარტიას ჩაეყარა მტკიცე საფუძველი, რომლის დანგრევა ვერ შესძლო ცარიზმის მხრივ ვერავითარმა დევნამ იმპერიალისტური ომის პერიოდში“.

მთელი თავისი ხანგრძლივი ისტორიის მანძილზე „პრავდას“ მაღლა უჭირავს ბოლშევიზმის დიადი დროშა; მას მშრომელთა მილიონებამდე მიჰქონდა და მიაქვს პარტიის ბრძნული სიტყვა და საქმე, ის რაზმავდა ხალხს რევოლუციური ბრძოლების ისტორიის ყველა ეტაპზე. „პრავდის“ მგზნებარე სტრიქონები შთააგონებდნენ მშრომელთა მილიონებს, როცა ისინი ბოლშევიკური პარტიის მეთაურობით საფუძველს უყრიდნენ მსოფლიოში პირველ სოციალისტურ სახელმწიფოს, „პრავდას“ აზხნევენდა და ძალას უსაკეცებდა ჩვენს მებრძოლებს, როცა ისინი სამოქალაქო ომის წლებში იცავდნენ ნორჩ საბჭოთა რესპუბლიკას და აცამტკიცებდნენ ინგლისელ-ამერიკელ ინტერვენტებისა და

თეთრგვარდიელი ნაძირალების ურდობებს; „პრავდა“ განამტკიცებდა ხალხთა ლენინურ-სტალინურ შეგობობას მშვიდობიანი მშენებლობის წლებში. საბჭოთა პრესამ და მისმა მოწინავე ორგანომ „პრავდამ“ განუზომლად დიდი როლი შეასრულეს სამამულო ომის დროს; ბოლშევიკური პრესის მგზნებარე, ცეცხლოვანი სიტყვა ერთნაირად შთააგონებდა და აღფრთოვანებდა, როგორც ფრონტის მებრძოლებს, ისე ზურგის მშრომელებს.

დღეს, როცა საბჭოთა ხალხი მთელი გატაცებით აშენებს კომუნისტურ საზოგადოებას, როცა ჩვენი ქვეყანა სათავეში უდგას მსოფლიოს ხალხთა ბრძოლას მშვიდობისათვის—კვლავ მძლავრად ისმის „პრავდის“ მართალი და მგზნებარე სიტყვა; ჩვენი ბოლშევიკური პრესა „პრავდის“ მეთაურობით რაზმავს მშრომელებს პარტიის მიერ წამოჭრილი ამოცანების ვადასაწყვეტად, განამტკიცებს მსოფლიოში მშვიდობის მომხრეთა რიგებს. ამხალღებს და საარკაცხინო ბოძზე აკრავს ომის ამერიკელ-ინგლისელ გამჩალებლებს, რომლებიც ამაოდ ცდილობენ იხსნან ისტორიის მიერ დასაღუპავ დანაწი რული, მიხრწნილი იმპერიალიზმში.

დღევანდელ ვითარებაში „პრავდა“ ასწავლის და მოუწოდებს მშვიდობისმოყვარე ხალხებს გააძლიერონ მშვიდობისათვის ბრძოლა, გააძლიერონ სიფხიზლე; „პრავდა“ მსოფლიოს ხალხებში ნერგავს და განამტკიცებს იდეებს ლენინიზმისას, რომელიც საიმედო კომპასი და შუქურაა სოციალიზმისა და კომუნისმის ყველა მშენებლისათვის, იმპერიალიზმის წინააღმდეგ, კაპიტალიზმის წინააღმდეგ ყველა მებრძოლისათვის.

„პრავდა“ ვვასწავლის ფართოდ განვითაროთ და დავენერგოთ ბოლშევიკური კრიტი-

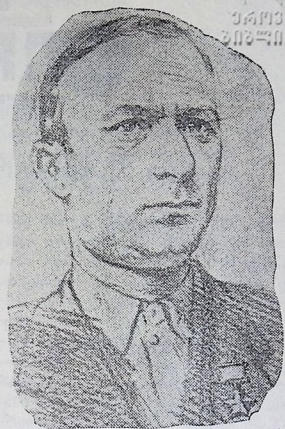
კა და თვითკრიტიკა, რომელიც ჩვენი წინ-
სვლის უმნიშვნელოვანეს პირობას წარმო-
ადგენს. კრიტიკა ქვემოდან და თვითკრიტი-
კა—ეს არის საბჭოთა საზოგადოების განვი-
თარების ერთ-ერთი მთავარი მამოძრავებელი
ძალა.

„პრავდამ“ უდიდესი როლი შეასრულა
საბჭოთა ლიტერატურის განვითარების ის-
ტორიაში; „პრავდამ“ აღზარდა მწერლები
და ლიტერატორები მშრომელთა წრიდან.
ჯერ ისევ „პრავდის“ პირველ ნომერში,
1912 წელს ამხანაგი სტალინი წერდა:

„დაე, ნუ იტყვიან მუშები, რომ მწერლობა
მათთვის „უჩვეულო“ სამუშაოა: ლიტერა-
ტორი მუშები მზამზარეულად როდი ცვივან
ზეციდან, მათი გამოუმუშავება ხდება მხოლოდ
თანდათანობით, ლიტერატურული მუშაობის
მსვლელობაში. ოღონდ საქირთა უფრო გა-
ბედულად მოჰკიდო ხელი საქმეს: ორიოდ-
ჯერ წაიბორძიკებ და ამასობაში წერასაც
ისწავლი“.

ამხანაგ სტალინის ამ ბრძნულმა სიტყვებ-
მა ასპარეზზე გამოიყვანეს ლიტერატორთა
და მწერალთა ახალი თაობა, რომელმაც და-
იწყო სოციალისტური ლიტერატურის შექმ-
ნის დიდი საქმე. შემდგომ წლებში „პრავ-
დამ“ სახელოვნად გააგრძელა მწერალთა
ახალი კადრების აღზრდის საქმე. და დღეს
„პრავდა“, მთელი საბჭოთა პრესა განუხრე-
ლად იბრძვის საბჭოთა ლიტერატურის ახა-
ლი წარმატებებისათვის, იბრძვის საბჭოთა
კულტურის განუხრელი აღმავლობისათვის.

არ არსებობს ჩვენი ცხოვრების არცერთი
უბანი, სადაც ბოლშევიკური პრესის ფხიზე-
ლი თვალი არ სწვდებოდეს. ბოლშევიკური
პრესა, როგორც ნათელი შუქურა გზას უნა-
თებს მთელს ჩვენს ხალხს, შთააგონებს ახა-
ლი გმირული წარმატებებისათვის, როგორც
ფაბრიკა-ქარხნებში, ისე საკოლმეურნეო მი-
ნდრებზე, როგორც შახტებში, ისე სამეცნი-
ერო ლაბორატორიებში. ბოლშევიკური პრესა
წერავს და განამტკიცებს საბჭოთა პატრი-
ოტიზმის დიად გრძნობას, პარტიისადმი, დი-
დი სტალინისადმი სიყვარულისა და ერთგუ-
ლების წმინდა გრძნობას—ამაშია მისი
უძლეველობა.

საბჭოთა კავშირის გმირი მ. ქანთარია
★

მედროე შეგები

მტერს არ ვაძალეთ თვალის გახელაც,
გათაყებდებულს არ ვახარებდით
და ვინც დაეცა, მათი სახელით
ჩვენ რაინსტაგზე ორნი ავედით.
ერთმანეთს ხშირად ვადავძახებდით,
ფიქრი რომ შორეთს გაგვიტაცებდა,
ვნახეთ ბერლინის გადასახელი
დიდი სტალინის ჯარისკაცებმა.
ჩვენს ფეხქვეშ ეგდო მტერი ვერავი
და თავდახრილი ბაიარაღები,
სადაც შევედით — მტერს მოვერით,
ყველგან მშვიდობის კარებს ვაღებდით.
ჩვენ გავიმარჯვეთ! დაღრკა ავღარი,
და კომუნისმის დავდგით ხარაჩო,
გუშინ თუ ბრძოლის დროშა ვატარეთ,
ახლა მშვიდობის დროშას ვდარაჯობთ.
თუ გატყდებენ ცეცხლში გახვიონ
ჩვენი სამშობლოს ანთებული ცა,
ისე გატყდება მათი მახვილი,
როგორც კარები ბრანდერბურგისა.

ბ. ნაპროვილი

სახანან ჯაჰანბაძე

გამარჯვების დროის აღმართვა რიხსტაგზე 1945 წლის მაისში

ნახატი უნა ჯაფარიძისა

ბ. შრილია

საქართველოს ალკვ ცენტრალური კომიტეტის
მდივანი მოსწავლე ახალგაზრდობისა და პიონერთა შორის მუშაობის დარგში.

ბოლშევიკური პარტიის, საბჭოთა მთავრობისა და პირადად დიდი სტალინის მზრუნველობით ყოველდღიურად მტკიცდება და ვითარდება საბჭოთა სკოლა. ამის თვალსაჩინო მაგალითს წარმოადგენს საბჭოთა კავშირის ბავშვთა მასიური კომუნისტური ორგანიზაციის—ვ. ი. ლენინის სახელობის პიონერთა ორგანიზაციის შექმნა, რომლის 30 წლისთავი აღნიშნულ იქნა მიმდინარე წლის 19 მაისს.

პიონერული ორგანიზაციის შექმნა, ზრდა და განმტკიცება მკიდროდა დაკავშირებული ბოლშევიკური პარტიისა და მისი ბელადების ვ. ი. ლენინისა და ი. ბ. სტალინის სახელმთაან.

1919 წ. 25 მაისს მოსკოვში, წითელ მოედანზე საყოველთაო სამედირო სწავლებისადმი მიძღვნილ ახალგაზრდობის პარადზე მოვიდნენ მოსკოველი ბავშვებიც, ამ დღეს ახალგაზრდობისა და ბავშვების წინაშე სიტყვით გამოვიდა ვ. ი. ლენინი.

ვლადიმერ ილიას-ძემ მიუთითა, რომ ბავშვებიც უნდა ეხმარებოდნენ რევოლუციას, რომ ბავშვთა ორგანიზაცია უნდა აღზარდოს ნორჩი თაობა ახალი სოციალისტური ცხოვრების აქტიურ მშენებლად. ასეთივე მოწოდებით მიმართა ვ. ი. ლენინმა კოქკავშირლებსა და ახალგაზრდობას კომკავშირის III ყრილობის ტრიბუნადაც; ახალგაზრდობის კავშირის წინაშე მან დასახა ბავშვთა შორის მუშაობის დიდი პროგრამა, განსაზღვრა ახალი თაობის აღზრდის გზები.

დიდი ბელადის მოწოდების შესასრულებლად, სამოქალაქო ომის დამთავრების შემდეგ, პარტიის დავალებით, კომკავშირი შეუდგა პიონერთა ორგანიზაციის შექმნას.

1922 წლის დასაწყისს ქალაქ მოსკოვის,

„ქრასნაია პრენისა“ რაიონის მე-16 სტამბის კომკავშირელებმა შექმნეს პირველი პიონერული რაზმი, ხოლო ამავე წლის 13 თებერვალს ჩაატარეს პირველი პიონერული შეკრება. შემდგომი 2 წლის მანძილზე კომკავშირი ქმნიდა პიონერულ რაზმებს ლენინგრადში, უკრაინაში, ბელურუსიაში, შორეულ აღმოსავლეთში და სხვა ადგილებში.

თავისი არსებობის პირველ დღეებიდანვე პიონერული რაზმები გახდნენ ახალი, სოციალისტური საზოგადოების მშენებლობის აქტიური მონაწილენი, ეხმარებოდნენ უფროსებს მუშაობაში, ხშირად მოდიოდნენ ქარხნებსა და ფაბრიკებში, აკრავდნენ პლაკატებს, ლოზუნგებს, აწყობდნენ გაზეთებისა და წიგნების კითხვას, შეფობას უწყვედნენ სოფლის სკოლებს.

1922 წლის მაისში კომკავშირის სრულიად რუსეთის II კონფერენციამ ცენტრალურ კომიტეტს დაავალა პიონერული ორგანიზაციის საკითხის შემუშავება. ეს დადგენილება პიონერული ორგანიზაციის განვითარების საფუძველი გახდა.

1922 წლის ოქტომბერში კომკავშირის V ყრილობამ ცალკეული პიონერული რაზმები გააფორმა ბავშვთა ერთიან კომუნისტურ ორგანიზაციად. ყრილობამ მიიღო პიონერული ორგანიზაციის დებულება, რომელსაც საფუძვლად დაედო დიდი ლენინის მითითებანი.

1923 წლის აპრილში შემდგარმა პარტიის XII ყრილობამ, რომელსაც ხელმძღვანელობდა ამხანაგი სტალინი, აღნიშნა ბავშვთა კომუნისტური მოძრაობის უდიდესი მნიშვნელობა. ყრილობამ დაავალა პარტიულ ორგანიზაციებს ყოველმხრივი დახმარება გაეწიათ პიონერული ორგანიზაციის განვითარებისათვის.

1924 წლის 21 იანვარს საბჭოთა ხალხმა, მთელმა პროგრესულმა კაცობრიობამ უდიდესი მწუხარება განიცადა. გარდაიცვალა ვ. ი. ლენინი. ვ. ი. ლენინის კუბოსთან საპატიო ყარაულში იდგნენ პიონერთა ორგანიზაციის საუკეთესო წარმომადგენლები.

1924 წლის 23 იანვარს კომკავშირის ცენტრალური კომიტეტის პლენუმმა მიიღო დადგენილება რომ პიონერულ ორგანიზაციის მინიჭებოდა ვ. ი. ლენინის სახელი. ამვე წლის 23 მისს მავზოლეუმთან შედგა მოსკოვის ნორჩ პიონერთა პარადა, პიონერულ ორგანიზაციისათვის ვ. ი. ლენინის სახელის მინიჭებასთან დაკავშირებით. ამ პარადს ესწრებოდა ი. ბ. სტალინი.

ამ დღეს ნორჩმა პიონერებმა სამშობლოსადმი, პარტიისადმი, ლენინის ანდერძისადმი ბოლომდე ერთგულების ფიცი დასდეს პიონერებმა ეს ფიცი ღირსეულად შეასრულეს. ამის დამადასტურებელია პიონერული ორგანიზაციის მთელი ისტორია.

პიონერული რაზმები შეძლებისდაგვარად, აქტიურ მონაწილეობას იღებდნენ ქვეყნის სოციალისტური ინდუსტრიალიზაციისა და სოფლის მეურნეობის კოლექტივიზაციისათვის ბრძოლაში. პიონერები ავტოციკლის ეწეოდნენ ინდუსტრიალიზაციის სქესზე ხელისმეორისათვის, აგროვებდნენ რკინის ჯაროს, აწყობდნენ შაბათობებს საწარმოებში.

ნორჩი პიონერები სოციალისტური ინდუსტრიალიზაციისა და კოლექტივიზაციის წლებში მხარში ედგნენ უფროსებს. ისინი გაბედულად იბრძოდნენ ხალხის მტრების წინააღმდეგ. საბჭოთა ახალგაზრდობა არასოდეს არ დაივიწყებს უშიშარ პიონერს— პავლიკ მოროზოვს, რომელიც კულაკების ხელით დაიღუპა.

პავლიკ მოროზოვი სოფელ გერასიმოვკას პიონერული რაზმის თავმჯდომარე იყო, იგი უშიშრად ებრძოდა კულაკებს. გაიგო რა მისი მამა კულაკებთან ერთად მტრულად მოქმედებდა, ამხილა იგი.

აქტიურად მონაწილეობდნენ რა სოციალისტურ მშენებლობაში, პიონერები ერთი წუთითაც არ ივიწყებდნენ თავიანთ მთავარ ამოცანას—ბრძოლას მეცნიერების წარმატებით დაუფლებისათვის. ისინი ერთი წუთითაც არ ივიწყებდნენ ამხანაგ სტალინის ბრძოლ მითითებებს.

„შენება რომ შესძლო, საჭიროა ცოდნა, საჭიროა მეცნიერების დაუფლება. ხოლო თუ ცოდნა გინდა, უნდა ისწავლო, ისწავლო შეუპოვრად, მოთმინებით“...

„...ჩვენს წინაშე ციხე-სიმაგრეა. მას, ამ ციხე სიმაგრეს ეწოდება მეცნიერება ცოდნის მრავალრიცხოვანი დარგებით. ეს ციხე-სიმაგრე უნდა ავიღოთ რადაც უნდა დაგვიჯდეს. ეს ციხე-სიმაგრე უნდა აიღოს ახალგაზრდობამ, თუ მას სურს იყოს ახალი ცხოვრების მშენებელი, თუ მას სურს ძველი გვარდიის ნამდვილი შემცველი გახდეს“.

დიდ სამამულო ომში, ნორჩი პიონერები ეხმარებოდნენ საბჭოთა არმიას. პიონერთა რიგებთან გამოვიდნენ შესანიშნავი პატრიოტები, ჩვენი სამშობლოს თავისუფლებისათვის თავდადებული მებრძოლები საბჭოთა კავშირის ნორჩი გმირი საშა ჩეკალინი, ვალოდია დუბინინი, ვალია კოტიკი, კოსტია კრაფჩუკი და სხვები. პიონერთა ორგანიზაციამ აღზარდა ზოია კოსმოდემინსკაია, ოლეგ კოშვევი, ლიზა ჩაიკინა და სხვები, რომლებმაც თავიანთი გმირობით უკეცავე სახელი მოიხვეჭეს.

დიდი სამამულო ომის ძლევისათვის დამთავრების შემდეგ ნორჩი პიონერები ახალი ენერგიით ჩაებნენ ომის შემდგომი სტალინური ხელშეწყობის წარმატებით განხორციელების საქმეში. ისინი ასევე აქტიურად მონაწილეობენ ჩვენს ქვეყანაში კომუნისმის ასეინებისათვის ბრძოლაში.

უფრო მდიდარი, შინაარსიანი გახდა პიონერული ორგანიზაციის მუშაობა კომკავშირის XI ყრილობის შემდეგ. პიონერული ორგანიზაციები აქტიურად ეხმარებიან მასწავლებლებს აკადემიური წარმატების ამაღლებისა და სკოლაში სასწავლო-სააღმზრდელო მუშაობის გაუმჯობესების საქმეში.

პიონერული შეკრებები, საგნობრივ წრეებში მონაწილეობა, ლაშქრობები და მოგზაურობანი მშობლიურ მხარეში, მკითხველთა კონფერენციები, ნორჩ ფიზიკოსთა და ქიმიკოსთა კონფერენციები ხელს უწყობენ პიონერებსა და მოსწავლეებს ცოდნის ხარისხის ამაღლებაში, მეცნიერების ღრმად დაუფლებაში.

მილიონობით პიონერ-მოსწავლე ჩამბულია სპორტში. მათ რიგებში გაიზარდნენ შესანი-

მწავი ტანმოვარჯიშენი, მოცურავეები, მძლე-
ოსნები, ფრენბურთოლები, კალათბურთოლები
და ფეხბურთოლები.

პიონერები იზრდებიან ძლიერნი, ხალისი-
ანნი და სიცოცხლოთ სავსენი. ისინი აქტი-
ურად მონაწილეობენ მხატვრულ თვითშემოქ-
მედებაშიც—უყვართ ცეკვა, სიმღერა, მხიარ-
ულება.

თავისი არსებობის 30 წლის მინძილზე ვ. ი.
ლენინის სახელობის პიონერული ორგანიზა-
ცია გაიზარდა და განმტკიცდა. თუ 1923
წელს პიონერულ რაზმებში ირიცხებოდა სულ
75 ათასი პიონერი, ამჟამად ვ. ი. ლენინის
სახელობის პიონერული ორგანიზაცია 19
მილიონ ბავშვს აერთიანებს.

ბოლშევიკური პარტიის, საბჭოთა მთავრო-
ბის, პირადად დიდი სტალინის მზრუნველო-
ბით პიონერებსა და მოსწავლეებს შექმნილი
აქვთ ყველა პირობა იმისათვის, რომ გახდ-
ნენ კულტურული, ყოველმხრივ განვითარე-
ბული საბჭოთა ადამიანები.

ჩვენს ქვეყანაში 20 ათასზე მეტი სკოლაა.
მილიონნახევარი მასწავლებელი დაუცხრომ-
ლად მუშაობს ბავშვთა აღზრდა-განათლები-
სათვის.

საბჭოთა ბავშვებისათვის შექმნილია ფარ-
თო ქსელი სკოლისგარეშე დაწესებულებები-
სა: პიონერთა სასახლეები და სახლები, ნორჩ
ტექნიკოსთა და ნატურალისტთა სადგურები,
სპორტული სკოლები, საბავშვო თეატრები,
პარკები, სტადიონები, საბავშვო რკინიგზე-
ბი. ყოველ წელიწადს მილიონობით ბავშვი
ისვენებს პიონერთა ბანაკებში, სანატორი-
უმებში. ბავშვებისათვის გამოდის მრავალმი-
ლიონიანი ტირაჟით გაზეთები, ჟურნალები
და წიგნები.

ჩვენი ბავშვები ყველზე ბედნიერი ბავშვე-
ბია მსოფლიოში. სულ სხვა სურათია კაპი-
ტალისტურ და კოლონიურ ქვეყნებში, სადაც
მშრომელთა შეილებს არა აქვთ სწავლის სა-
შუალება, ისინი განწირულნი არიან შიმში-
ლის, სიღატაკისა და ავადმყოფობისათვის.
მცირე ასაკიდანვე მათი ხეედრია ძიმე, აუ-
ტანელი შრომა, კაპიტალისტური ქვეყნების
მთავრობები (პირველ რიგში აშშ-ის, ინგლი-
სის, საფრანგეთისა და სხვ.) უდიდეს თან-

ხებს ხარჯავენ ახალი ომის მომზადებისათვის,
ხოლო ბავშვთა საჭიროებებს არაფერი აუყ-
რადლებას არ აქცევენ. აი რატომ უერთებენ
თავიანთ ხმას კაპიტალისტური და კოლონი-
ური ქვეყნების ბავშვები უფროსების ხმებს,
რომლებიც მოითხოვენ ცხოვრების პირობე-
ბის გაუმჯობესებას. ახალი ომისათვის მზა-
დების შეწყვეტას; უფროსებთან ერთად ბავ-
შვები აქტიურად მონაწილეობენ მშვიდობი-
სათვის ბრძოლაში.

ვ. ი. ლენინის სახელობის პიონერული ორ-
განიზაციის 30 წლისთავს ახალი წარმატებე-
ბით აღნიშნავენ საბჭოთა საქართველოს პი-
ონერ-მოსწავლეები.

ჩვენს რესპუბლიკაში 400 ათასზე მეტი პი-
ონერია. ისინი იზრდებიან ბოლშევიკური
პარტიისა და დიდი ბელადის მშობლიური
მზრუნველობით. ქართველი პიონერები ცხოვ-
რობენ ბედნიერად და მხიარულად.

პარტიისა და მთავრობის, დიდი სტალინის
ზრუნვის საპასუხოდ საბჭოთა საქართველოს
პიონერები და მოსწავლეები შეუწყნებლად
იბრძვიან სწავლაში უკეთესი მაჩვენებლებისა-
თვის.

ვ. ი. ლენინის სახელობის პიონერული
ორგანიზაციის 30 წლისთავი დამთხვა სა-
განათფულო გამოცდებს სკოლაში. პიონე-
რები და მოსწავლეები არ ზოგავენ ძალასა
და ენერჯიას სასწავლო წლის წარმატებით
დამთავრებისათვის, რომ თავიანთი კარგი
სწავლით გაახარონ დიდი სამშობლო და
მშობლიური ბელადი დიდი სტალინი.

მთელი ჩვენი ქვეყნის პიონერებთან ერთად
საქართველოს პიონერები და მოსწავლეები
აღაფრთოვანა დიდი ბელადისა და მეგობრის
ი. ბ. სტალინის მისაღმებამ ნორჩი პიონე-
რებისა და მოსწავლეებისადმი ვ. ი. ლენინის
სახელობის პიონერული ორგანიზაციის 30
წლისთავთან დაკავშირებით. საბჭოთა კავში-
რის პიონერები მზად არიან დაუცხრომლად
იმუშაონ დიდი ბელადის მითითების შესას-
რულებლად, იცხოვრონ, ისწავლონ ლენინისე-
ბურად, სტალინისებურად.

ირაკლი აბაშიძე

მხატვარი ალ. ვეფხვაძე

გ ა მ ო ც დ ე ბ ი

განა გავტეხ დაპირებას,
ან ტოლებში გამოვწყდები?!
ცხრაჯერ იყოს გამოცდები...
ათჯერ იყოს გამოცდები.

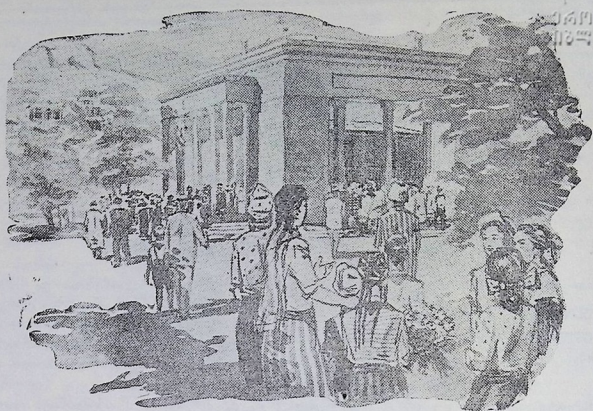
განა მშობლებს ეულალატებ,
ან მამულს და დიად დროსა?!
სეჭტემბრიდან მისამდე
მივგრიალეფ ფრიადოსნად.

ვინც კაცია. ვინაც ვარგა
მას „ხუთებიც“ უნდა წაჰყვეს,
თუ სამშობლოს შეიღები ვართ,
თუ დავეძებთ გმირთა სახელს.

ნეტა კიდეც სხვა გმირობაც
მეკისრნა და შემძლებოდა
ასიც გეთქვათ დაბრკოლება, —
ფერიც კი არ შეცვლებოდა.

მეგობრებო, ნუ გაოცებთ
ჩემი ასე ამაყოზა,
ხეილ, ზეგ ვნახოთ...
ლღეს კი ამ ლექსს
არ დამირქვათ ტრაბახობა.

განა გავტეხ დაპირებას,
ან ტოლებში გამოვწყდები?!
ათჯერ იყოს გამოცდები...
ასჯერ იყოს გამოცდები.

ივანე უჩაძე ილუსტრირებდა

მხატვარი კ. მახარაძე

ბავშვთა მეგობრობის კერა

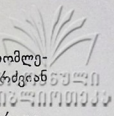
ჩვენი სამშობლოს სხვადასხვა კუთხიდან, მსოფლიოს ყველა ქვეყნიდან ყოველდღე ასობით ადამიანი ჩამოდის გორში, რათა იხილონ საყვარელი ბელადის კერა. მნახველთა საგრძნობ ნაწილს მოსწავლე ახალგაზრდობა შეადგენს.

ჩვენ, საბჭოთა პიონერები, ვამაყობთ, რომ ბელნიერი ცხოვრება გვაქვს. ჩვენ გვიყვარს ამ ცხოვრების დიდი შემოქმედი დიდი სტალინი. ამიტომ იყო, რომ აღტაცებას ვერ ვფარავდით ბელადის სახლის დათვალიერების დროს. აქ, სტალინის სახლთან, დავიფიცეთ ჩვენ, უფრო კარგად ვისწავლით და გავხდეთ ღირსეული სტალინელები“.

ბელადის სახლის სანახავად მოდიან სახალხო დემოკრატიის ქვეყნების მოსწავლეებიც.

არასოდეს დავიწყდებით გორელ პიონერებს ის დღე, როცა სტალინის სახლი ინა-

ხულა პიონერაზნეულის ხელმძღვანელთა ჯგუფმა ჩინეთიდან. დიღხანს, დიღხანსათვალღერეს თავისუფალი ჩინეთის ბელნიერმა ქაბუჯეშმა და ქალიშვილებმა ბელადის სახლი, უნდოდათ ხელით შეხებოდნენ თითოეულ ნივთს, ყველაფერი ღრმად აღებეჭდათ გონებაში და შემდეგ, სამშობლოში დაბრუნებისას, დაწვრილებით ეამბნათ ჩინელი მოსწავლე ახალგაზრდობისათვის ყოველივე ის, რაც აქ, სტალინის სახლ-მუზეუმში ნახეს. უსაზღვრო იყო გორელი პიონერების სიხარული, როცა ჩინელმა სტუმრებმა სტალინის სახლთან „დილა“ იმღერეს. ჩინელებთან ერთად მღეროდნენ გორელი პიონერებიც. ჩინური და ქართული სიმღერის შეწყობილი ჰანგები მოალერსე ნიავივით ეფინებოდა კარ-მიდამოს... გაჩაღდა ცეკვა. ერთდროულად ცეკვავდა რამდენიმე წყვილი: ჩინელი ქაბუჯი და ქართველი ქალიშვილი, ქართველი ქაბუჯი და ჩინელი ქალიშვილი...

გამომწვიდობებისას სტუმრებმა ჩინეთიდან ჩამოტანილი დიდი სტალინის პორტრეტი გადასცეს გორელ მოსწავლეებს და შეპირდნენ, რომ შემდეგშიაც იმეგობრებენ მითთან.

ან რა დაეიწყებინა გორელ პიონერებს გმირონი კორეელი ხალხის სახელოვანი ქალიშვილის პაკ დენ აის ჩამოსვლას...

1-ლი ქალთა საშუალო სკოლის III კლასის პიონერები ბელადის სახლთან რგოლის შეკრებას ატარებდნენ. სესილ ხუციშვილი თავის მეგობრებს მოუთხოვდა კორეელი ახალგაზრდა გეოგრაფის შესახებ. ამ დროს ბელადის სახლ-მუზეუმის ეზოში შევიდა საშუალო ტანის, მაგრამ ჯანმრთელი აგებულების შუახნის ქალი, რომელსაც კორეული ნაციონალური ტანსაცმელი ეცვა.

— პაკ—დენ აი! — აღტაცებით წამოიძახა ნანა კავლიშვილმა და სტალინის სახლის წინ შეჩერებულ ქალისაკენ გაიქცა. მეგობრები უკან გამოედევნენ ნანას. პაკ დენ აიმ მკერდში ჩაიკრა ვახარებული ბავშვები, მშობლიური მზრუნველობით მიუაღერსა მათ. გორელმა მოსწავლეებმა პიონერული ყელსახვევები გადასცეს პაკ დენ აის და სთხოვეს, რომ სამშობლოში დაბრუნებისას გმირონი კორეელი ბავშვებისათვის გადაეცა ის საჩუქრად გორელი პიონერებისაგან.

— შეეასრულებ თქვენს თხოვნას, ძვირფასო ბავშვებო, — მიუგო პიონერებს პაკ დენ აიმ. — ამ ყელსახვევებს საწიფო ვითარებაში

გადაეცემ მამაც კორეელ ბავშვებს, რომლებიც დღეებთან ერთად გმირულად იბრძვიან ამერიკელ დამპყრობთა წინააღმდეგ.

გორელ პიონერებს ერთი კარგი ტრადიცია აქვთ: ყოველი ახალი სასწავლო წლის დაწყებისას და გამოცდების წინა დღეებში პიონერული რგოლები, რაზმები, მთელი რაზმეულები კოლექტიურად მიდიან სტალინის სახლთან.

დიდი ზემოთ აღნიშნეს გორელმა პიონერებმა ვ. ი. ლენინის სახელობის პიონერთა ორგანიზაციის ოცდაათი წლისთავი. ლარით ვაჭიმულ სტალინის პროსპექტზე მწყობრი ნაბიჯით მიიბიჯებდნენ სახეგაბრწყინებული, წითელყელსახვევიანი გოგონები და ბიჭუნები. ისინი მისწრაფოდნენ ბელადის სახლისაკენ. აქ, ამ სახლთან, ხაზზე დადგა გორის პიონერული ორგანიზაცია. რაზმეულებმა უპატაკეს თავიანთი მზადყოფნა. დაიწყო შეკრება. სიტყვით გამოსული პიონერები დიდ მადლობას უხდოდნენ საყვარელ სტალინს ბედნიერი ბავშვობისათვის, პირობას სდებდნენ, რომ გულმოდგინედ ისწავლიან, ყოველმხრივ სამაგალითონ იქნებიან. ისინიც კი, ვისაც სიტყვა არ წარმოუთქვამთ, მთელი გულით, ხმამაღლა, ყველას გასაგონად ამბობდნენ:

— ვფიცავთ, ნათელო სახლო, რომ ვიქნებით ღირსეული ლენინელები, ღირსეული სტალინელები.

კოცონი გორის ციხესთან

ვარსკვლავებმა ციდან გადმოიხედეს, მიწის შუქმა უმალ მოსურათ თვალები, — ვარსკვლავები სხედან გორის ციხეზეც და ჩახჩახებს მშობლიური მთა-ველი.

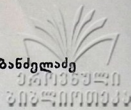
ციხის ახლოს ცეცხლის ალი ავარდა, გაჩირადდნენ ბედნიერი სახენი და სიმღერამ შორს, შორს გაინავარდა სიცოცხლის და სიხარულის სახელოთ.

— ვიყოთ მუდამ მტკიცე ლენინელები, — სამშობლოს და სტალინს ვესახელებით... მოვიზვიზე კოცონს პიონერები შემოუსხდნენ წითელ ყელსახვევებით.

დღეს მათ ძველი ბოლშევიკი ეწვიათ ცარიცინშიც რომ ყოფილა სტალინთან, ზის ბავშვებში, თვალციმციმა მზეწვეებს შვენი მუხა გოლიათი ტანითა.

— ო, შიშს გულთან როგორ მივიკარებდი? — ჩვენთან იყო საყვარელი სტალინი, ჩავუკეტეთ მტერს გზა რკინის კარებით, წინ წავიღეთ დროშა ცადატანილი... დღევანე უცემთ პიონერებს გულელები და უსენენ მას სულგანაბულები, კოცონი კი ეღვარებს და გიზგიზებს ვით სიცოცხლე, სიხარული ჟღერვი.

თიშირაპა ჯანაღალაშვილი

კონსტრუქტორი

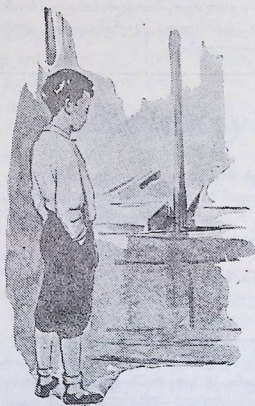
მ ო თ ხ რ ო ვ ა

1.

სოფლის მალაზიის ვიტრინაში კონსტრუქტორები გამოფინეს. ბევრი კონსტრუქტორი უნახავს დათიკოს, მაგრამ ასეთი კონსტა და ლამაზი არასოდეს. კონსტრუქტორის ნაწილენ ისე კონსტად იყო გაკეთებული, ისე ლამაზად შედგებოდა, რომ დათიკომ დიდხანს ვერ მოაშორა თვალი. ფული რომ ჰქონდეს, ახლავე იყიდდა. მაგრამ სად იშოვოს ამდენი ფული? გამეგე კონსტრუქტორის კოლოფს ქალაქი მიაკრა. ქალაქზე ეწერა „71 მან“.

დაღონდა დათიკო. იცოდა, დედა ფულს არ მისცემდა. ისიც იცოდა, რომ მისი ამხანაგი ვალიკო უშეშველად იყიდდა კონსტრუქტორს. ვალიკოს ყოველთვის ჰქონდა ფული და ხშირად ყიდულობდა ხან—კამფეტს, ხან ხალვას, ხან საღებავებს, ხან ბურთს. მოიტანდა სკოლაში და თავი მოჰქონდა: აი, რა მიქვსო!

მართლაც, დათიკო ჯერჯისევ ვიტრინასთან

იდგა, როცა ვალიკომ ჩამოიარა, როგორც კი დანახა კონსტრუქტორი, ვიყიდო თქვა.

გაქვს ამდენი ფული?—გაუბედავად ჰკითხა დათიკომ.

— ყულაბაში მაქვს შეგროვილი, —უბასუხა ვალიკომ. —დედა, მამა, ბიძები, ბიცოლები, სტუმრები მაჩუქებენ ხოლმე. წავალ ახლავე, გავსენი ყულაბას და ვიყიდი.

მართლაც, ვალიკომ ჩქარა მოიტანა ფული.

— წამოდი, დათიკო! ავაწყუთ მანქანა! —უთხრა ვალიკომ დათიკოს.

ვალიკოს ეზოში ჩქარა მოიყარეს თავი ბავშვებმა. ყველას აინტერესებდა: გაივილიდა თუ არა ტრაქტორი ეზოში?

სკოლაში, ნორჩ ტექნიკოსთა წრეში რამდენიმე კონსტრუქტორი ჰქონდათ და ბავშვებმა იცოდნენ სხვადასხვა მანქანის აწყობა. მაგრამ ტრაქტორის აწყობა ყველაზე უკეთესად დათიკომ იცოდა. ტრაქტორისტიკის შვილი იყო და სანამ მამა ცოცხალი ყავდა, ხშირად დაყვებოდა ხან სახელოსნოში, ხან მინდორში, აკვირდებოდა, სწავლობდა ტრაქტორს, ბავშვები აღტაცებაში მოვიდნენ, როცა დათიკომ ტრაქტორი ააწყო და მიუშვა:

— ამუშავდა! ამუშავდა! —დაიყვირეს ბავშვებმა.

— დღეს ხუთ ჰექტარს მოხნავს! —თქვა ერთმა

— თუ შეჯიბრებაშია მეტიც უნდა მოხნას, —დაუმატა მეორემ.

— მთავარია ხარისხი! —განმარტა მესამემ. —კვლის სიღრმე თვარამეტ სანტიმეტრზე ნაკლები არ შეიძლება. ზოგან ოცდახუთიც საჭიროა.

— კარგი ტრაქტორი დიდი ძალაა. ეს კი ჩვენზეა დამოკიდებული, —დინჯათ დაასკვნა დათიკომ მამისგან გაგონილი სიტყვებით. —ამ ტრაქტორს დაწყებითი აჩქარება კარგი აქვს, ანახოთ როგორი ექნება დამატებითი აჩქარება. ასე მსჯელობდნენ ყმაწვილები. ყოველი მათგანი ცდილობდა თავისი აზრი გამოეთქვა

ტრაქტორზე. როცა ტრაქტორი გაჩერდა, მიცვიფრეხე, დაშალეს ისევ ააწყეს, ისევ გაუშვეს. ტრაქტორი მიდიოდა მსუბუქად, გაცდა შავს ხოჭოს და მხიარულად ბზინავდა მზეზე.

დიდხანს ატრიალეს ბავშვებმა ტრაქტორი. დიდად ნასამოვნები დაბრუნდა შინ დათიკო. მაგრამ რა წამს ეზოში შემოვიდა, გული დაწყდა. რა იქნებოდა დათოსაც ჰქონდეს ტრაქტორი და გაატაროს ეზოში? ბევრი იფიქრა, ვერაფერი მოისაზრა დათიკომ. თხოვოს დედას? ამაოდ ჩაუფლის თხოვნა. განა მართო უარს ეტყოდა დედა, დარიგებასაც დაუწყებდა: ქვრივი ვარო, იჯახს ძლივს ვარჩენო. შენ ობოლი ხარო. განა პატარა ხარო? შეგნება უნდა გქონდესო, რომ თორმეტი წლის კაცმა დედას ტვირთი შეუმსუბუქოყო. შენ კი სათამაშოებზე ფიქრობო... დიახ, სწორედ ასე ეტყოდა დედა.

ბების თხოვოს? ბებიას პასუხიც წინასწარ იცის დათიკომ:

— კი, ბების ჭირიმე! გიყვიდი როცა მექნება, ახლა კი სადა მაქვს სათამაშოსთვის გადასაყვრელი ფული? შეშა დაჩეხე ბების ჭირიმე?...

ბიძის თხოვოს? საოცარი კაცია ბიძა. წელიწადში ერთხელ წუღებსა და ტანისამოსს უყვრდა, რვეულმსაც ხშირად მოუტანდა, მაგრამ კამიკი ფული არასოდეს მიუცია. თხოვოს და უარი უთხრას ბიძამ? დათიკო თავმოყვარე ბიჭი იყო და ბიძის უარი გულს ატკენდა. ბევრი იფიქრა დათიკომ, ვერაფერი გადაწყვიტა. ბედზე სწორედ იმ საღამოს შემოიარა ბიძამ, დედასა და ბებიას გაეხუმრა, დათიკოს თავზე ხელი გადაუსვა. კარგ გუნებაზე იყო ბიძია, წელს კარგ მოსავალს მოველითო. ვახშამზე დათიკომ დრო იხელთა და ბიძის გასაკონად თქვა: მაღაზიაში კონსტრუქტორები მოიტანეს და ვალიკომ იყიდა ყულაბაში შეგროვილი ფულითო.

— უსარგებლო თხოვნით თავი არასოდეს დაიმცრო, ბიძიკო!— შეიკრა წარბი ბიძამ.— ყოველთვის საკუთარი შრომის და საკუთარი ძაღლონის იმედი გქონდეს. სხვისი ხელის შემეყურე ნუ იქნები, თვითონ გააკეთე, თუ კი შეგიძლია. ყულაბით ფულის შეგროვება რა საკადრისია?

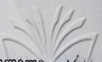
წასვლის წინ კი ბიძამ ირიბად გადახედა დათიკოს და უთხრა პლანტაციასი გამოშობირო.

დიდხანს ფიქრობდა დათიკო, თუ რატომ დაიბარა ბიძამ პლანტაციასი. უყიდის ვითომ ტრაქტორს? უყიდის? მეორედ მისცა ეს შეკითხვა დათიკომ თავის თავს და ჩაეძინა. სიზმარში კონსტრუქტორი ნახა. ის იდო სკამზე, დათიკოს სასთუმალთან. დათიკო გამოვიდა. კონსტრუქტორი ტრაქტორად იქცა. დათიკო ტრაქტორისტად იქცა და საჭეს ჩასჭიდა ხელი. ტრაქტორი ავტომობილად იქცა, დათიკო შოფრად იქცა და მივარდა კაზანას. ავტომობილი თვითმფრინავად იქცა და დაატრიალა ბრომელერი. დათიკო ბილოტად იქცა და უნდოდ გაეჩერებინა თვითმფრინავი. მაგრამ თვითმფრინავმა მოასწრო აფრენა და განინავარდა ჰაერში. გულდაწყვეტილი დათიკო დიდხანს უყურებდა, თუ როგორ მიიშალა ლევა დრუბლემში ცისფერი თვითმფრინავი.

2.

კიტრუსების საბჭოთა მეურნეობა არც ისე შორს იყო სოფლიდან. სულ რაღაც ორიოდ კილომეტრის მანძილზე. სანამ შარავაზე გავიდოდა დათიკომ აუარ-ჩამოუარა ვიტრინას, შეხედა კონსტრუქტორს და კარგი ამხანაგით გაუღიმა. სტყვით და აჩქარებით მიდიოდა დათიკო, თან ერთი ფიქრი უტრიალებდა თავში: რატომ დაიბარა ბიძამ? ვითომ ფულს

მისცემს? არ მისცემს, რასაკვირველია! აბა რატომ უთხრა გამომიარეო?.. რა იქნება რომ კონსტრუქტორი უყიდოს? ბოლოს და ბოლოს დათიკო მეექვსე კლასში გადავიდა ამ წელს და რა მოხდება ბიძამ რომ გაახაროს? ამ ფიტრებში გზაც ჩქარა მოილია და დათიკო მეორეოთხის ტიშკარს მიადგა. დარაჯმა იცნო და მამინეგ შეუშვა მეურნეობაში. ბიძაშენი მინერალური სასუქის საწყობშიაო. თან დაუმატა:

— ახლა მეორედ შეგვაქვს აზოტი პლანტაციას. ხო... ხო... რა მოსავალი გექნება წელს, ჩემო ბატონო!

დარაჯს უყვარდა ბევრი ლაპარაკი და სიტყვაში „ჩემო ბატონო“ ჩართვა. სულ ერთია ვის ეუბნება დიდს თუ ბატარას, კაცს თუ ბიურუტყვს.

— ბიძაშენი, ჩემო ბატონო, კარგი სპეციალისტია, კარგი აგრონომია...

მაგრამ დათიკო უკვე ყურს არ უგდებდა დარაჯს. აჩქარებული ნაბიჯით მიდიოდა საწყობისაკენ. საწყობში ბიძა არ დახვდა. დათიკომ იკითხა, თუ სად წავიდა ბიძა. არ ვიცითო, უბასუხეს. დათიკო სახტად დარჩა. გამოვიდა ხეივანში. მიყურდნო კვიპაროსს და გადახედა პლანტაციას. წყნარი, ცხელი დღე იყო. უძრავად იდგნენ ქოჩორა მწვანე ხეები. ზოგს ტოტები განზე გაუშვებია, ზოგს დაბლა დაუხრია, ზოგს თეთრი ხსნარი ჰქონდა წასმული შტამბზე, თითქოს თეთრი წინდები ჩაუცვიათო. ხეებზე უხვად იყო დასხმული კაკლის ოდენა ნაყოფი, მუქიმწვანე ფერისა.

— ერთი-ორი თვე და ეს ბატარა ნაყოფი როგორ გაიზრდება!— გაიფიქრა დათიკომ.— დამწიფდება და ოქროსფერს დაიკრავს. აი, მამინე უნდა მოვიდეს აქ კაცი!..

შიგა და შიგ კვლებში ქალები და გოგო-ბიჭები დადიოდნენ, ხელში საწყავი ჭურჭელი ეჭირათ და ხეების ძირას სასუქს აყრიდნენ. დათიკოს აღრევაც უნახავს ეს სამუშაო. მან იცოდა, რომ სწორედ ივნის-ივლისში შეაქვთ პლანტაციაში მინერალური სასუქი. რომ სასუქით იკვებება ლიმონ-მანდარინის ხეები. მან ისიც იცოდა,

რომ სასუქის შეტანა დამლევლი არაა. ჭურჭელში სულ ნახევარი კილონ სასუქია. იოლია მისი მომარჯვება, როდესაც ეს კილონ ყურადღებას მოითხოვს და დაკვირვებას. საწყავი ჭურჭლიდან სასუქი თანაბრად უნდა მოაყარო ხის ძირის გარშემო. გარდა ამისა თუ ხე დაბალა და ახალგაზრდა, ისე უნდა შეხვიდე მის ტოტებ ქვეშ, რომ ტოტს არ შეეხოს, რადგან საშიშია. ტოტი მყიფეა და გატყდება. ასეთ დაბალ ხეებთან სწორედ ბავშვები მუშაობდნენ, მათ არ სჭირდებოდათ დახრა.

— დათიკო მოვიდა! დათიკო!— გადასახეს ბიჭებმა ერთმანეთს.— მოდი! მოდი! ხეები გიცდნან! საწყავი ჭურჭელი არა გაქვს? გაიქცე საწყობში, მოგცემენ! დაგვეხმარე! დაგვეხმარე!..

ცა იყო ისეთი ლურჯი, მზეზე ისე ზინავდა ბატარა ციტრუსები, ისე გულმხიარულად მუშაობდნენ გოგო-ბიჭები და ხეივნის პირი ისე ლამაზად მოექარვა ბაიების არშობას, რომ გახალისებული დათიკო საწყობში გაეშურა საწყავი ჭურჭლის მოსატანად.

სალამომდე იმუშავა დათიკომ. საღამოს ბრიგადირმა ჩაიწერა ვინ მუშაობდა და რა გააკეთა. დათიკო რომ დანიხა ჰკითხა: რომელ რგოლში ხარო?

— მე? რა ვიცი,— დაიბნა დათიკო.— მე ისე ვეხმარები.

— როგორ თუ რა იცი? ჩვენში შრომა არც უგვემოა და არც უფასო. ჩაგრიცხავ მოწაფეთა რგოლში და იმუშავე. შენი დახმარებაც ეს იქნება...

ორი კვირა იმუშავა დათიკომ პლანტაციაში. დილით, პლანტაციაში რომ მოდიოდა და საღამოთი, პლანტაციიდან რომ ბრუნდებოდა, მადანბნას ჩაუვლიდა. ვიტრინაში ისევ-ისევ იდო კონსტრუქტორი.

ამ ორი კვირის განმავლობაში ბიძა ხშირად შეხედებოდა, გაუღიმებდა, შეაქებდა. დათიკოს უხაროდა, თან უკვირდა, რომ მუდამ თავდაჭერილ ბიძას ასე ეღიმებოდა მისი დანახვისას. ერთ დღეს კი ბიძამ უთხრა კანტორაში წამოდი, ფული მიიღეო, დათიკოს გა-

ეხარდა, თან გაიფიქრა: რამდენს მისცემენ? მისცემენ იმდენს, რომ იყიდის კონსტრუქტორს?

კანტორაში რომ მივიდა სალაროსთან უკვე ჩამწკრივებულიყვნენ მუშები. დათიკო ჩადგარა რიგში. როცა მისი გვარს გამოიძახეს, დათიკო მიადგა კედელში ჩაჭრილ პატარა ფანჯარას, ვერ შესწვდა. მაშინ ბიძამ კუნძი მოურბენინა. დათიკო შედგა და შეისხედა ოთახში. ოთახში ერთი ქალი იჯდა და მაგიდაზე ბევრი ფული ელაგა.

— მოაწერეთ ხელი, — უთხრა ქალმა დათიკოს და უწყისი გაუწოდა.

— ალბათ არ იცის რომ კუნძზე ვდგავარ და იმიტომ მელაპარაკება თქვენზე. — გაიცინა გულში დათიკომ. — დიდი ვგონივარ.

დათიკო დააკვირდა თუ როგორ მოუწერიათ სხვებს ხელი და თავის გვარს გრძელი კუდი გამოაბა. სკოლაში კი თავის გვარს ასო-ასო წერდა.

— დაითვალეთ რამდენია, — უთხრა მოლარე ქალმა დათიკოს და ფულის კონა გაუწოდა. დათიკომ დათვალა და ტანში ჭრუნატიელმა დაუარა: ეყოფა, იყიდის კონსტრუქტორს. ფული უბეში ჩაილაგა, კუნძიდან ჩამოსტა და მიიხედ-მოიხედა. ეგონა, რომ ყველანი მას უყურებდნენ. მაგრამ მას არავინ უყურებდა. მხოლოდ ბიძა მივიდა, ღიმილით გადაუსვა ხელი და უთხრა:

— მომილოცავს პირველი ხელფასი! ჩვენმა დირექტორმა დამავალა მადლობა გითხრა დანმარებისთვის. ახლა რას იზამ ამ ფულით?

— კონსტრუქტორს ვიყიდი, ბიძია!

— ჰო... ჰო... გაიარე მაღაზიაში, და წაიღე კონსტრუქტორი, — გაიღიმა ბიძამ.

დათიკო ტყვიასავით გაეჭანა სოფლისკენ. მივარდა მაღაზიას და ელდა ეცა. ვიტრინაში კონსტრუქტორი აღარ იყო. იდგა ერთ ხანს გაშეშებული, სულს ძლივს ითქვამდა. ბოლოს გადაწყვიტა შესულიყო მაღაზიაში: ეგებ მეორე ისეთი კონსტრუქტორი ჰქონოდა გამგეს?

— მოზრძანდი, მოზრძანდი! — შეეგება გამგე მხიარულის სახით. — რას ინებებ?

— მე კონსტრუქტორი მინდა, — უბასუხა დათიკომ, თვალი მიმოავლო მაღაზიას და კინაღამ შეჰყვირა: მისი მოწონებული კონსტრუქტორი დახლის თავზე იდო.

— ჰოო,.. ინებებ, დათიკო! — ისევ ისე მხიარულად უთხრა გამგემ.

— რამდენი უნდა? — ჰკითხა დათიკომ და ხელი უბისკენ წაიღო.

— ფული გადახდილია!

— გადახდილია? — გაუკვირდა დათიკოს.

— დიახ, ბიძამენმა გადაიხადა და მითხრა დათიკო მოვა და წაიღებო. ჰო და ინებე!

დათიკომ დინჯად გამოართვა კონსტრუქტორი და გამოვიდა მაღაზიიდან. ახლა მიხვდა, თუ რატომ იღიმებოდა ბიძამისი...

ნატვრა

მ ო თ ხ რ ბ ა

ჩვენი ოჯახიდან ყველა მუშაობს. მამა მზრეველია, დედა მეტაბელე. გერონტი, ჩემი უფროსი ძმა, წყალსაქარში მუშაობს. მხოლოდ მე ვსწავლობ, მესამეში გადავედი.

დედას უნდა, რომ მასწავლებელი გამოვიდე. მამა ჯერ არაფერს არ ამბობს. მოიცათ, გაიზარდოს და მერე ვილაპარაკოთ. მე ხარატობა მაინტერესებს.

მექანიკური სახელოსნო აქვს, ჩვენს პირდაპირაა. რანაირი ჩარხი არა დგას შიგ! სარანდავი, მღარავი, რევოლვერული. მაგრამ მე ყველას სახარატო მირჩევია. უფრო ცოცხალია... არა, ცოცხალი როგორ იქნება; უფრო მიმზიდველია. მიტოს, აი ჩვენი მეზობელი რომ არის, თმა უკან, რომ აქვს გადავარცხნილი, სულ დიდებში რომ დადის, თავის ჩარხი «გაწვრთნილი» ყავს. ეტყვის—«აბა, იმდერე!» და ჩარხიც შემოსძახებს.

— იაო, იაო, იაო!..

— დაუსტვინე!—და დაუსტვენს.

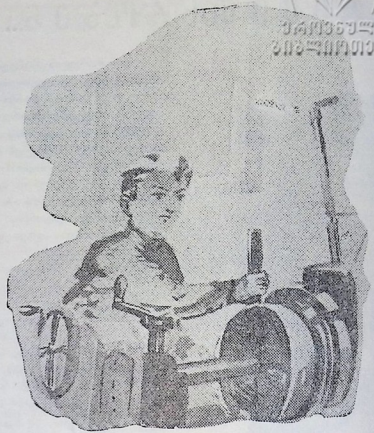
მე ახლოს არ მიშვებს. მხოლოდ ერთხელ მახვლებინა ხელი, ისიც იმიტომ, რომ ორი ვაშლი მივეცი. თითონ ხომ ყუთი უდევს ფეხქვეშ, კიდევ ერთი ყუთი დამიდო, ზედ შემაყენა და ლამაზი, სახელურიანი ზორბალი და მარბუნებინა. სამჯერ არც კი მექნებოდა გადაბრუნებული რომ ჩამომაგდო. გეყოფაო. მეორედ ოთხი ვაშლი მივეტანე, იქნებ მეტხანს გამაჩეროს მეტეი. ვაშლები კი გამომართვა, მაგრამ ჩარხს არ მიმაკარა. დაპირებით გამომისტუმრა—ხვალ თითონ შენ ავაშუშევიბინებო.

მეორე დღეს ის იყო სახელოსნოს კარი შევაღე, რომ დამინახა კიდევ.

— ვერ წაიკითხე რა წერია კარებზე.—გადმომძახა განგებ დაბოხებული ხმით.—ახლა კი გარეთ გადი, თორემ ოსტატი დაგინახავს და...

ხელის გულს შეუხერა. ერთი სიტყვით, დაგიფრენსო.

მე გამოვედი. შევხედე კარს და ახლა და შევაჩინე ქიმიური ფანქრით საგულდაგულოდ

მნატვარი ვლ. ტორიძემ

წარწერილი: «სახელოსნოში უცხო პირთა შესვლა სასტიკად აკრძალულია». მიტოს ხელი ვიცანი. როგორ არ ვიცნობდი! განა ასე არ წერს ხოლმე თავის სახელს კედლებზე და ფიცრის ღობეებზე! ერთგან ჭერშიც კი უწერია «მიტო ქორა... ე. ი. ქორიძე».

იმ დღიდან წყალსაქარში დავიწყე სიარული. პირველად გერონტიმაც თავი გამოიღო. არც ის მიშვებდა. მასაც უწერია კარებზე: «უცხო პირთა შესვლა სასტიკად აკრძალულია». მაგრამ, რომ დავპირდი სადაც მეტყვი ყველგან გაეგზავნები მეტეი, შემიშვა. მაგრამ არა იმ ოთახში სადაც ტუმბო და ძრავი დგას, არამედ წინაში, ტახტი რომ არის გამართული, ძველი შლანგები და ხრუტუნები რომ ყრია.

ერთ ორ დღეს არაფერი არ დასჭირებია: არც ძენი, არც ზეთი, არც სოლიდოლი. მხოლოდ აუზზე მაგზავნიდა ხოლმე—გასაგებად, სავსე იყო, თუ არა. ზოლოს, როგორც იყო, დამიწერა მოთხოვნა: «გთხოვთ მისცეთ № 1 წყალსაქარის საჭიროებისათვის ძენი 0,5 კგრ. სოლიდოლი 1 (ერთი) კგრ». დამარიგა:

— ჯერ სახელოსნოს უფროსს, ძია ვანოს, მოაწერინებ ხელს, მერე საწყობში მიხვალ,

სტეფანესთან, აგიწონის და წამოხვალ, მხოლოდ ჩქარა შენებურად არსად არ გაეპა.

სათლი გამოგართვი და გავიქეცი.

არსად არ გაგჩერებულვარ. არც შადრევანთან, სადაც ჩვეულებრივად, წყალს ვაწვავლებდი ხოლმე. არც ქვასამტვრევთან, არც ბულდოზერთან. წარწერისათვის, რომელმაც ფეხი ამომაკვეთინა სახელოსნოდან, ყურადღება აღარ მიმიქცევია; გაბედულად შევალე კარი და მიტოს ჩარხისკენ გავემართე. მიტო საქმით იყო გართული. ვერ დამინახა. მინდოდა კი, რომ დავენახე. ახლაც ხომ ვერ გამაგლებდა. საქმე მქონდა, მაგრამ, თითქოს ჯიბრზე, ერთსელაყ არ მოუხდია. ბოლოს, რკინის პატარა ნაჭერმა მიშველა. იგი მიტომ გამოისროლა ხელუკუღმა და ჩემს სათლს მორატყა. სათლი, რკინამ ხომ ააქლარუნა, მე უარესად ავანამურე—მუხლი მივარტყი. მაშინ მოხივდა. რა თქმა უნდა იმავე წაშს მიცნო და ბრაზმორეული ხმით მკითხა:

— შენ კიდევ აქა ხარ?!

— საქმე მაქვს.—ამაყად მიუუღე მე.

— რა საქმე?

— ძია ვანო მინდა. მოთხოვნაზე ხელი უნდა მოვაწერინო.

— მერე ჯიბეში ხომ არა მყავს ის შენი ძია ვანო. მე რას, მომჩერებინარ! აგერ კანტორა, მიდი და მოაწერინე.

არ მეგონა ასე თუ მიპასუხებდა. ერთხელ კიდევ შევავლე თვალი ჩარხს, რომელიც «იარე, იარეს!» გაიძახოდა და გაგზრუნდა.

ახლად გამახსენდა გერონტი რომ მელოდებოდა. ფათა-ფუთით ავიღე ყველაფერი. მაგრამ წყალსაქაწში პირდაპირ მაინც არ წაესულვარ. სახელოსნოში გავიარე—ისე, გზად.

ამჯერად მიტომ შორიდანვე შემიწინა და დამიბღვირა. მაგრამ რომ მიუუახლოვდი, სახე შეიკვალა, გამიღიმა.

— მოიცა.—დამიძახა წყნარად.

მე გაეჩერდი.

— დადექი აქ და თვალი დაიჭირე ჩარხზე. ხელი არავინ არ ახლოს. მე ერთ წუთში მოვალ, კანტორაში შევიბრუნე.—უკანასკნელი სიტყვა თითქმის კანტორის კარებთან წარმოთქვა.

მე კიდევ ერთხელ გამახსენდა, რომ გერონტი მელოდებოდა. მაგრამ ხმა არ ამომიღია. სათლი ძირს დავდგი და ჩარხს მიუუახლოვდი,

ჩარხის მასრა წელა, სულ წელა ბრუნავდა. ბრუნავდა მასში გამაგრებული ფოლადის დერეკი. საჭრისი შეუმჩნეველად მიიწედა წინ და ცისფერი ბურბუშელა ცახცახით წვეგოდა რკინის გოპში. კარგად დავაკვირდი და შევამჩნიე, რომ ის ლამაზი, სახელურიანი ბორბალი, რომელზედაც ამასწინათ თვითონ მიტომ მომაკიდებინა ხელი, თავისთავად ბრუნავდა.

უფრო ახლოს მივედი.

«რა იქნება რომ ამ სახელურიანი ბორბლის ბრუნვას ავაყოლო ხელი? რა იქნება? არაფერიც არ იქნება». ფრთხილად შევეხე. თან უკან ვიხედებოდი ემანდ მიტო არ მოდიოდეს მეთქი. ბორბალი ხუთჯერ მაინც გადაბრუნდა და არაფერი არ მოხდა. «ცოტას რომ ავაჩქარებდე! ამა ეს ბერეკტი ჩამოვწიო!». ღონივრად დავაწვიე და, მართლაც, იმავე წაშში შეიცვალა საჭრისმა ხმა. «აბა ცოტაც... ამის თქმა ვერც კი მოვასწარი და რაღაცამ ლაწანი მოილო, რაღაც აქლრივდა. რაღაც აფართხალდა... მივიხედ-მივიხედე. ყველა თავ-თავის საქმით იყო გართული. სათლს ხელი დავავლე და მთელი ძაღლიონთ მივკურცხლე წყალსაქაჩისაკენ.

გერონტიმ შემატყო, აღევლებული რომ ვიყავი. რაღაცას გააფუჭებდით. მე უარზე დავდექი. მაშინ დავგინებმა მომიზიგუნა და გამომაკლო.

— აქ აღარ გნახოს ჩემმა თვალებმა, გაიცი!—მომძახოდა უკან.

...ახლა აღარც სახელოსნოში შემიძლია შესვლა (მიტო მეშუქებდა. თურმე ყველაზე უკეთესი საჭრისი გაუტუტე) აღარც გერონტი მიშვებს წყალსაქაწში. დავდივარ ასე. ხანდახან სამჭედლოში თუ შევალ. მაგრამ მჭედლობა დიდად არ მაინტერესებს.

ამბოზენ ისეთი სკოლებიც არის, სადაც ხარატობას ასწავლიანო. მაგრამ იქ რომ მივიღონ მეექვსე კლასში მაინც უნდა იყო. მე კი მესამეში გადავედი.

ნეტავ ჩქარა მაინც გათავდებოდეს ეს არადღეგები! სამ წელიწადსაც მოვიტომენ. გადავალ მეექვსეში და უთუოდ იმ სკოლაში შევალ ხარატობას რომ ასწავლიან. ზოგი მაშინ იმედიდუროს მიტომ! მასაც ხომ მხოლოდ ის სკოლა აქვს დამთავრებული და მეტი არაფერი. ეს, ნეტავ მალე დაიწყებოდაც სწავლა!

მუხრან მაჭუპარიანი

მხატვარი ალ. ვეფხვაძე

ა უ რ ი კ უ ლ ი ა მ ბ ა ვ ი

შუაღღე, მზე დაბურებს მიწას ხარბად.
ევკალიპტის ჩრდილში იღბენს ნორჩი პალმა.
ჩრდილს დაეძებს, თვალს აციცებებს ევკალიპტი,
აქ ძვირია ცვარი, როგორც მარჯალიტი.
ცის ნამია ოცნება ამ ცბელი მიწის,
გამბურულა აქაური ხალხი სიცხით.

მოაბიჯებს სპილო, მძიმედ... მძიმედ... მძიმედ...
შავი ზანგის ბიჭი, ვით მაყვალი მწიფე,
მოქცევია ქელზე უზარმაზარ სპილოს...
ღეღავს...

ღეღავს სივრცე...
სივრცე უნაპირო...
„—უბი თეთრი კაცებო! გხიზლავთ მერცხლის სიწვეი;
გაიძახით მერცხალზე:—რა ლამაზი ჩიტია!
ჩვენ რატომღა გვიწუნებთ! განა რა დაგიშავეთ!“
გაიძღვრის გზადგაზა ზანგის ბიჭი ტიტინა.

ასე მღერის პაწია და ფრთებს ნატრობს მერცხლისას;
გეგონება:—ნამდვილად იაღონი მღერისო!
გარეთ იწევს კუდრაბა მერცხლის ბარტყი კვერცხიდან:
—„ღამაძახეთ მნატრელი დედაჩემის ფრთებისო!“

მიიმღერის პატარა... უკვე პალმებს გასცილდა.
(მიამუნი პალმაზე ბტოდა, როგორც კალია)
მერცხალივით თეთრი პუქს გული ზანგის ყმაწვილსა,
მერცხალივით გულითეთრი, მერცხალივით შავია.
— გამარჯობა მერცხალაო!—მიესალმენ პატარას.
— იცოცხლეო ბატონო!—უთხრა ბიჭმა მართალმა;

უთხრა ბიჭმა, თან ფიქრობს:—რა კეთილი თეთრია,
ნეტა ყველა თეთრები ასეთები იყვნენ!
„კეთილი“ კი: (ყმაწვილია, ვინც მონათლა კეთილად),
ზანგის გასაბრკვებლად—
ფიქრობს:—თუ რა იღონოს!
— შენ პატარავ, თუ დრო გაქვს;
თუ ცოტა ხანს გვალაია,
თუ გინდოდა გაჩუქო პურის ფული ბძძია!
გამეგზავნე სოფელში, დამავადებ ძალიან,
მა, რას იტყვი ყმაწვილო... მგონი შენ შეგიძლია!

კი ბატონო, წავალო! თქვენ ისეთი მოწყალე,
თქვენ ისეთი მოწყალე და კეთილი ბრძანდებით;
რაც არ უნდა დამსაქმოთ;—რას მიქვია მოცლა მე,
თქვენ თუ მეტყვით:—ახლავ
კლდეზეც გადავვარდები!

— —

გუნდლებში მარადღე შეეარდა ბაღლი;
მრიალი ერთვის ქიკიკს;
უფრო მალდებდა მალალი სახლი,
რაც უფრო გარბის ბიჭი.

— ვიშ... რა კარგია თეთრი კაცო,
ფულს მომცემს ფეხის ქირად,
პურს რა ვეყიდო,—ღედას აცივებს,—
ვუფიდი ქინაქინას.

შაგრამ რა იცის პატარა ზანგმა;
სულ სხვას ფიქრობენ თეთრნი;
რა იცის...
თეთრმა რატომ დასაქმა
ბიჭი—იმედი დედის.

— : —

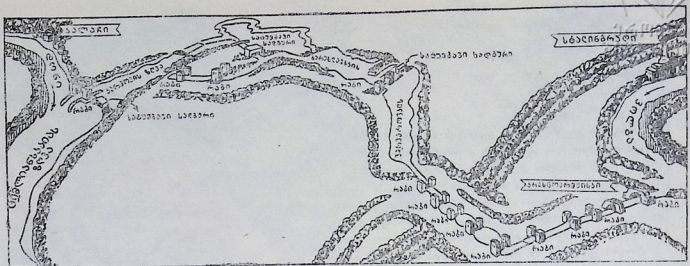
შუაგულ ტუემში, სადაც ღამრწის ნაღირი ბევრი;
აპარატებით, ხის ტოტებზე თეთრები სხედან.
გამოინდა ბაალი, დაიხატეს:—აუშვით ვეფხვი!
და საცოდავი ზანგის ბიჭი ამას რას ხედავს:
პირდაღებული მოისწრაფის, ღრიალებს ვეფხვი;
შეკრთა ყმაწვილი,—მოეკვება შიშისგან ფეხი;
— ვაიმე დედა!—დაიცივლა—შიშველედ ხალხო!
(არცინ უშველა იმ საბრალოს, თუმცა იყვნენ ახლო).

დაგლიჯა ვეფხვმა,—გადაიღო სურათი ორმა,
ჯეკმა და ჯონმა.

— : —

— მშვენიერია! მშვენიერია!—ამოოხს ჯენტლმენი,
აფრიკის ტუემში გაღალბებულ სურათის მკვრეტი.
ზანგი ქალი კი—ამაზრუნვი ფილის მნახველი,
სტირის...
იატაკ ეწვეოება ცრემლები დედის.
ზანგის ცრემლები იმ კორეულ დედის ცრემლს ერთვის,
ვისი ქალ-ვაჟის მკვლელობა არის ამერიკელი...
— მისტერი!
უელამდე შემოგვწვდებათ ცრემლები დედის!
— მისტერი!
დედების ცრემლის ტბაში დაღრჩობა გელით!

ვოლგა-დონის არხი

*

დახედეთ ჩვენი სამშობლოს რუკას და დანახავთ, რომ ბუნებამ ერთი დიდი «შეცდომა» დაუშვა. რუსეთის ორი უდიდესი მდინარე ვოლგა და დონი სამხრეთში ერთმანეთს ასიოდე კილომეტრით უახლოვდებიან, შემდეგ კი დონი დასავლეთისაკენ მიემართება და აშოვის ზღვაში ჩადის, ვოლგა კი სამხრეთ-აღმოსავლეთით იბრუნებს პირს და კასპიის ზღვაში ჩაედინება. კასპიის ტბას ან როგორც მას სიდიდის გამო ზღვას უწოდებენ, არ გაანინა საწყლოსნო გზა აშოვისა და შვე ზღვებთან.

აღმანინებთ საუკუნოებით ოცენობოდნენ ამ ორი დიდი მდინარის—ვოლგისა და დონის შეერთებაზე, მაგრამ ეს ოცენება მხოლოდ დიად სტალინურ ეპოქაში განხორციელდა.

ზოგი კამ ისტორიიდან

ვოლგა-დონის არხის მშენებლობის საკითხი საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების პირველსავე წლებში წამოიჭრა. ჯერ კიდევ ცარიციის გმირული დაცვის დროს ამხანაგ სტალინი წერდა **ლენინს** ამ არხის უდიდეს ეკონომიურ მნიშვნელობაზე. უკვე 1918 წლის 14 მაისს რსუსის სახალხო კომისართა საბჭოს სხდომაზე **ვ. ი. ლენინის** თავმჯდომარეობით განიხილულ იქნა ვოლგა-დონის არხის გათხრის საკითხი, შეიქმნა არხის მშენებლობის სამმართველო, მაგრამ სამოქალაქო ომმა დროებით შეაჩერა ეს სამუშაოები.

არჩუე საძიებო სამუშაოები დაიწყო 1925—1929 წლებში. დიდი სამამულო ომის წინ ამხანაგ **სტალინის** მითითებით დამთავრდა ვოლგა-დონის არხის პროექტი, რომლის თანახმად არხი იწყებოდა ქალაქ კრანსოარმესკიან (ვოლგაზე) და მოთავსდებოდა ქალაქ კალაჩთან (დონზე).

მოავარი სიმწეულ მდგომარეობდა ორ მდინარის შუა აღმართულ წყალგამყოფის (ე. წ. «ერგენები») გადაღობვაში. ეს წყალგამყოფი 100—150 მეტრით მაღალია ვოლგის დონეზე და 60—110 მეტრით მაღალი დონისა-

ზე. ერგენების წყალგამყოფი თხემი ვოლგისაგან მხოლოდ 10—15 კილომეტრითაა დაცილებული. ამასთანავე ვოლგის დაქანება უფრო ციცაბოა, ვიდრე დონისაკენ მიმართული დაქანება.

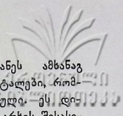
ხუთი ზღვის შიდაკავშირები

1950 წლის დეკემბერში დიდი სტალინის მითითებით დაიწყო ვოლგა-დონის სანაოსნო არხის შექმნა, რომელიც სუ ზღვას დააკავშირებს ერთმანეთთან. არხის დამთავრებით შეიქმნება ერთი მთლიანი სამდინარო სამგზავრო სისტემა ბალტიის, თეთრი, კასპიის, აშოვისა და შვე ზღვებს შორის და საბჭოთა კავშირის ევროპულ ნაწილის ყველა ზღვა ერთ სანაოსნო—სატრანსპორტო სისტემადა შეერთდება.

ვოლგა-დონის სანაოსნო არხის სიგრძეა 101 კილომეტრი. აქედან 56 კილომეტრი ხელოვნური ნაგებობა არის და 45 კილომეტრი კი წყალსაცავებსა და მდინარეებზე გაივლის. არხზე აშენებულია 3 კაშხალი და 13 რაბო, დონის მარცხენა ნაპირზე შექმნილია კარაპის წყალსაცავი, რომელიც წყალს ციმლიანსკაიას ზღვიდან მიიღებს სატუმბავი სადგურით. შემდეგ წყალი გაივლის ორ რაბოზე და მოხვდება ჯერ ბერესლესკის, შემდეგ კი ვარვაროვსკის წყალსაცავში. ამ უკანასკნელიდან მარაზე გაეული წყალი მდინარე ვოლგაში ჩავა ქალაქ კრანსოარმესკიანს.

გასული წლის სექტემბერში საბჭოთა აღმავიანება კაშხალით გზა გადაუღობეს დონს და დაიწყო ციმლიანსკაიას წყალსაცავის აგება. ეს იქნება ციმლიანსკაიას ან როგორც მას უწოდებენ «დონის ზღვა», სიგრძით 200 და სიგანით 30 კილომეტრი. ციმლიანსკაიას კაშხალმა დონის წყალი 25 მეტრით ასწია და სწორედ კაშხალთან შენდებმა მძლავრი ციმლიანსკაიას ჰიდროელექტროსადგური (160.000 კილოვატის სიმძლავრით).

ვოლგა-დონის არხს უდიდესი ეკონომიური მნიშვნელობა ექნება საბჭოთა კავშირის ევროპული ნაწილის სამხრეთ რაიონებისათვის, განსაკუთრებით კი ქალაქ

სტალინგრადისა და ღონის-როსტოვისათვის. გმირი ქალაქი სტალინგრადი, რომელიც ცნობილია თავისი მრეწველობისა და ჰიდრო-ტექნიკური ნაგებობებით, უშუალოდ დაუკავშირდება აზოვისა და შავ ზღვებს. იგი გადაიქცევა სანავადგურო ქალაქად, თუმცა ზღვიდან საკმაოდ დაცილებულია. სტალინგრადიდან ქალაქ ღონის-როსტოვისაკენ წამოვა ვოლგისა და კამის ხე-ტყე, ღონისასი ქვანახშირი და სხვ.

ვოლგა-ღონის არხს უდიდესი მნიშვნელობა ექნება მიწათმოქმედებისათვის. მთავარი არხიდან გაყვანილი იქნება 600 კილომეტრი სიგრძის განმანაწილებელი არხები, რომელთა საშუალებით მიორწყვება და წყლით უზრუნველყოფილი იქნება 2.750.000 ჰექტარი მიწა. ეს ფართობი თითქმის ალბანეთის სახალსო რესპუბლიკის ტერიტორიას უდრის.

ღონის წყალი მიდის შორეულსადაც

ვოლგა-ღონის არხის მშენებლობა დასასრულს აახლოვდება და ეს იქნება კომუნის პირველი დიდი ნაგებობა, რომელიც სულ მალე მწყობრში ჩადგება.

ღონის წყალი უკვე წამოვიდა ვოლგისაკენ. პარილის ბოლოს უკვე მზად იყო პირველი ასიათასი ჰექტარი მიწის სარწყავი სისტემა. გეგვიან ველზეში არხებით წავიდა წყალი. ეს იყო ვოლგა-ღონის მშენებელთა საპირველმართო სამუშაოები იმერ-ღონის კოლმეურნეებისათვის.

პირველ მაისს მზად იყო ციმლიანსკაის ჰიდროელექტროსადგურის პირველი ჰიდროაგრეგატი. ექვს მაისს ვოლგა-ღონის 20 კილომეტრის უბანზე ღონის მხრიდან დაიწყო გენების მიშოვლა.

მოსკოვიდან სტალინგრადს ჩამოიტანეს ახსნაკ სტალინის გრანდიოზული მონუმენტის დეტალები, რომლებიც ნაჭედი სპოლენძისაგანაა დამზადებული. დიდებული მონუმენტი აღმართული იქნება არხის შესასვლელთან ვოლგის მარჯვენა ნაპირზე. დიდი ზედიზის 26 მეტრის სიმაღლის სკულპტურას ღვამენ რკინაბეტონის კვარცხლბეკზე, რომლის სიმაღლე 5—6 სართულიან შენობას უდრის.

მთავრდება ვოლგის ცნობილი კიბის რაბების მონტაჟი და ვოლგადან ღონისაკენ წამოსული გემები ამ კიბით 49 რაბზე გავლითა 88 მეტრის სიმაღლეზე ავლენ.

საბჭოთა კავშირის სამდინარო ფლოტის სამინისტრომ უკვე დაამტკიცა სამზავრო გემების მიშოსვლის განრიგი ვოლგა-ღონის არხზე. 3287 კილომეტრის გზას მოსკოვიდან ღონის-როსტოვამდე გემი 9 დღეში გაივლის.

ვოლგა-ღონის არხის დამთავრებით ძირითადად გადაწყვეტილ იქნება დიდი ვოლგას პრობლემა. ჩვენი სამშობლოს დედაქალაქი მოსკოვი ხუთი ზღვის ნავსადგურად გადაიქცევა. სწორედ ამიტომ უფოდებენ ვოლგა-ღონის არხს ხუთი ზღვის შემაერთებელ არხს.

ერთნახევარ წელიწადში ასეთი გრანდიოზული ნაგებობის დამთავრება საბჭოთა ქვეყნის ეკონომიური და ტექნიკური სიმძლავრის მაჩვენებელია. საკმარისია აღინიშნოს, რომ ვოლგა-ღონის არხზე უფრო მოკლე 81 კილომეტრის სიგრძის პანამის არხს ამერიკელები 35 წელიწადს აშენებდნენ, ხოლო 166 კილომეტრის სიგრძის არხს კი 22 წლის განმავლობაში.

სტალინური ეპოქის კომუნისზმის დიად მშენებლობათა პირველი ნაგებობა სულ მალე ჩადგება მწყობრში.

გრ. ზარდლივილი

გეოგრაფიული მეცნიერებათა კანდიდატი

უდიდესი რაბი № 1, რომელიც ხსნის შესავალს მდინარე ვოლგას მხრიდან.

როგორ ცხოვრობენ ბავშვები თურქეთში

ამ სტრუქტურის ავტორს დაახლოებით ორწელიწად-ნახევარს მოუხდა თურქეთში ყოფნა. აქ, ამ მარშალი-ზებულ ქვეყანაში თვალნათლივ შეიძლება იხიოს დანახვა, თუ რას ნიშნავს ცერეროდებული ამერიკული „დახმარება“ სინამდვილეში, სადაღმე მიიყვანეს ეს ქვეყანა ამერიკელმა იმპერიალისტებმა. მუშები, გლეხები და მშრომელი ინტელიგენცია მიძიმე გაპირებებში ცხოვრობენ, უმუშევრობა საწინააღმდეგოა, ავადმყოფობა, განსაკუთრებით ტუბერკულოზი ყოველწლიურად ათობით ათას სიცოცხლეს იწირავს.

თურქეთში ბატონობენ ამერიკელი იმპერიალისტები. თურქეთში პოლიციის თვითნებობა მივინჯავენს. დემოკრატიული გახზეთები დახურულია. კომპარტია კანონგარეშეა გამოცხადებული. სასუფთოს ადამიანები—თავისუფლების, დემოკრატიის მშვიდობისათვის მებრძოლი, საპრობლემაში სხედან.

ახლანდელ მმართველთა აქტიური ხელშეწყობით თურქეთი ამერიკის იმპერიალისტების სათარეშოდ გადაიქცა. ის იქცა სამხედრო-სტრატეგიულ და საპირუბაზად ატლანტიკის აგრესიული ბლოკისათვის, რომელსაც სათავეში უდგანან ომის ამერიკელი განმაღებლები.

ამ წერილში ჩვენ მოვეთხრობთ მკიხიველს, თუ როგორ ცხოვრობენ თურქეთში მშრომელთა შვილები, ადვირთ იმს, რაც ჩვენი თვლით ვნახეთ, ჩვენი ყურით მოვისმინეთ.

თურქეთის დედაქალაქი—ანკარაში 270 ათასი მცხოვრებია. ახალ, ევროპულ ნაწილში ძირითადად მიღირები ცხოვრობენ. აქედან ორას მეტრ მანძილზე მდებარეობს ქალაქის ძველი ნაწილი პატარა სახლებით, რომლებსაც სახურავებზე აქვთ დიდი რიგის მშენებით დაფარებული თუჩის ნაკრები. ამ ნაწილის მიხ-

ველ-მოხვეულ ქუჩებში წვიმის დროს გაქვლი ტრასია, მშრალ დღეებში კი მეტრის კორიანტული დგას. აქ არც წყალია, არც ელექტრო-განათება. აქ ცხოვრობენ მუშები, წერილი ხელისმედი, სხვადასხვა პროფესიის მშრომელი ადამიანები. ბავშვები აქ ატარებენ თავიანთ უსხარაულო დღეებს. მშობერი ბავშვები ტირიან და თავიანთ ღირბებ, უმეტესად კი გამართობრებული მშობლებს ლტმა პურის სთხოვენ, აქ იყინებინან ზამთარში, გახვეული არიან ძომებში. აქ ავადმყოფობენ და იხოებინან, სამედიცინო დახმარებას მოკლებულნი. აქვე მიძიმე გაპირებებში იტანჯებინან, ტუბერკულოზით და სხვა დაავადებით იხოებინან მათი უმუშევარი დასახლებიან. ოხლად დარჩენილი ბავშვები მძიდართა რაიონებში ჩაღიან, ფესშიველნი და ტანშიველნი ქუჩებში დღიან და მოწყალეობას თხოვლობენ. ზოგი მათგანი დიდ კალათს იკიდებს, საათობით დუხეტება ქალაქის ბაზარზე, ეძებს პროდუქტების საყიდლად გამოსულ დიასახლებებს.

ჩვენ ვნახეთ ათობით და ასობითაც კი ასეთი ბავშვები თურქეთის დედაქალაქის ბაზრებში, სტამბოლში და სხვა ქალაქებში. მათ შორის გვევლდებოდნენ 7—8 წლის ბიჭები, გამხდრები, უფერულნი, მყრღნავარნილინი. ფიზიკურად განუვითარებელნი, რადგან მათი ძალღონის შეფუფრებელ სიმძიმეებს ზიდავენ და სისტემატურად შიმშილობენ. ისინი ცარიელ პურზე გადაღიან. ჩვენ არაერთხელ შეგვიჩნევია, ზოგიერთი უსულგულა ადამიანი, ბაზარზე რამდენიმე დღის მარას რომ ყიდულაბდა, ავდებდა პატარა ბიჭს, რომელიც მას თავის სასწაულს სთავაზობდა: „სად ეხიარები! შენ თვითონ ძღვსუ დგაბარ ფიხზე! წაიქცევი და პროდუქტებსაც დამიბნე. წადი, მოზორდი აქედან“—ბურტყენებდა და თავის ნაჯაბს თუჩრა ლონიერ და მალდ ბიჭებს უწყობდა კალათებში.

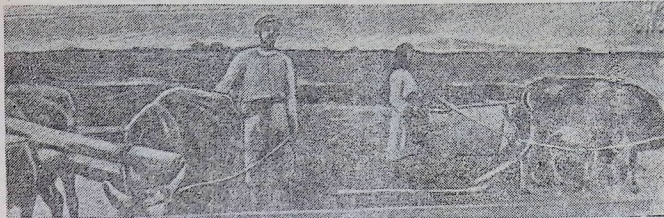
ეს ბავშვები ყველაზე მეტ თანაგრძნობას საბჭოთა ადამიანებში იწვევდნენ. ჩვეულებრივ, საბჭოთა ადამიანები თავიანთი პროდუქტების წასაღებად ეძებდნენ სწორედ ისეთ ბავშვებს, ამასთან კალათებში ულაგებდნენ ცოტა პროდუქტებს, რომ ბავშვებს წაღება ვაადვილებოდათ, გადადებით კი ჩვეულებრივ ფასზე სამეჯრო-თხზჯერ მეტს იხდიდნენ, თანაც ზოგჯერ პროდუქტებიდან აძლევდნენ რაგეს. უნდა გენახათ, რა ბედნიერებით უნათდებოდათ უბედურ ბავშვებს სახე, როგორი ენით გამოუთქმებოდა მალდობით უბრწყინავდით ჩავარდნილი თვალები.

ისინი ხარბად ამტერდებოდნენ ყთილ ადამიანთა სახეებს. კარგად ისომებდნენ და სხვა დროს სიხარულით მიდიოდნენ მათთან, რომ კიდევ ერთხელ მიედიოთ ასეთი ხელსაყრელი სამუშაო.

თურქეთის დედაქალაქის ქუჩებში შუადღისას, საღამოს და უფრო გვიანაც, ცხელ ზაფხულსა თუ სუსხიანი ზამთრის ყინვიან დღეებში ჩვენ გვინახავს ბავშვები, რომლებიც დამეტებინან ქუჩებში ფესშიველნი, ძომებში გახვეულნი და მოწყალეობას თხოვენ. მათ ყველგან ვერებინან. მათ უყვირან და ავდებენ პოლი-

მშობერი თურქი ბავშვები.

აი ასეთი პრიმიტიულია ღარიბი თურქი გლეხის კალა.

ცივლები. კაფებიდან, სადაც ისინი გასათბობად და მოწყალეების მისაღებად წვდიან, მათ კინწისკვრივთ ერეკებიან ლაქები. საფოსტო განყოფილებაში, სადაც თბილა, ისინი მაგიდის ქვეშ ძვრებიან და იქამდე არაინი, სანამ ფოსტის მოსამსახურე არ შენიშნავს და უხეშად არ გამოაგდებს საშინელ სიციფეში.

სალამის საათებში ბევრი მათგანი გახუთებას ყიდის. ერთხელ, ზამთრის საღამოს, ჩვენ მანქანით მივდიოდით ათათურქის ბუფარზე. ტრაქტორაზე მოდიოდა ფეხშიშველი 5—6 წლის ბიჭუნა. მას ხაში ტილოს პერანგი და მოკლე შარვალი ეცვა. ცალ ხელში საღამოს გახუთის დასტა ეჭირა. ბიჭუნა კაფე-საკონდიტროს წინ გაჩნდა. ჩვენ მანქანა გაუჩერეთ და ბავშვს დავეძახეთ. მაგრამ, ჩვენდა გასაოცრად, ბავშვი შეშინებული კურდღლეოვით გაიქცა, გარბოდა, და თან თოვლის გროვებს აწყდებოდა. მთალოდ მაშინ გაჩნდა, როცა მე მანამალო დავეძახე და მიხედა, რომ გახუთის ყიდვა მიწოდდა. მე ერთი ლირა გადავიხადე (გახუთი 10 ყურში ღირს * და გახუთიც დაეღებრუნე. ბავშვმა გერადფერი გაიგო, გაკვირებული თვალებით დიდხანს მიყურებდა ჯერ მე, მერე ჩვენს მანქანას.

ერთხელ ზამთრის სუსხიან დღეს ჩვენს თბილ ბინაში ზარმა დარეკა. დერეფანში დავინახეთ ტანმოჩრჩილი, ძველი ტომარისაგან შეკერილ კუჭყიან ძონძებში გახეული არსება. ეს იყო 11—12 წლის ბიჭი. დებსე და გლეჯილი კალოშები ეცვა, სიცივისაგან კანკალებდა და პურს ითხოვდა. ჩვენ სახლში შემოვიპატარეთ, მაგრამ ის შემოსვლას ვერ ბედავდა. „რომ გვეზნებთან, შემოა“, უთხრა დამლაგებელმა დორამ, რომელმაც მშვენივრად იცოდა თურქული ენა, და ბიჭი წინა ოთახში შემოიყვანა.

ჩაკვეთულ, დამურთხალ, ლურჯ თვალებს ბიჭუნა აქეთ-იქით აცქცებდა. უფროსულ და გამხმარ სახებზე მიმიხედული ეხატებოდა.

ბავშვთან საუბარში ჩვენ შემდეგი შეეცკეთ: ეს იყო დღედ-მამით ობოლი ბავშვი, თურქეთის დედაქალაქებიდან 30 კილომეტრზე მდებარე სოფლიდან. მშობლები არ

ასოსეს. ჯერ ავადმყოფ ბებისთან ცხოვრობდა. მისი სიკვდილის შემდეგ ბიჭი ბიკოლამ აიყვანა. მას კმაყოფაზე თავისი სამი მცირეწლოვანი ბავშვი ჰყავდა და მატერიალურად უკიდურესე გაპირებებში იყო. ამიტომ იძულებული გახდა ბიჭი მათი სოფლის მახლობლად, პატარა რაიონულ ცენტრში მცხოვრებ ერთ მდიდარ ბეგისათვის შინამოსამსახურედ მიეპარებინა. ლუკმაბურისათვის და იმისათვის, რომ ცივ ფარდულში თივაზე დამინების უფლება ჰქონოდა, ბიჭს უნდა შეესრულებინა თავისი ასაკის შეუფერებელი მძიმე სამუშაო—შეშას ჩესაედა და ზიდაედა, ყოველდღიურად ზურგიით მოჰქონდა ბაზრიდან მძიმე ტვირთი, სწმენდდა შესასვლელის კიბეებს, ხეცვდა ეზოს, გაჰქონდა ნაგავი, ბერტყავდა ხალიჩებს...

დანიხაეღენ თუ ირა მას მდიდრის შვილები დასცინოდნენ და ახუთად იგებდნენ. თავი ურტყამდნენ, ქვებს უშენდნენ, ქვიშას და თიხას აყრიდნენ, ზამთარშიც კი წყალს ასხამდნენ. ერთხელ თოვლის ნამქერში წააქციეს, თოვლი მიაყარეს და კინაღამ დაახრჩეს.

ამ სახლში ბავშვს ისე უჭირდა, რომ გაიქცა. სოფლიდან სოფელში დადიოდა, მოწყალეებს ითხოვდა, ბევრ დამცირებას და შეურაცხყოფას იტანდა. ერთხელ მოხედა მდიდარი მემამულე—ბეგის მამულში. აქ სამუშაო იშოვნა—საქონელს მწყემსავდა, თავლებს წმენდა, ფორნით შეშას ან ბოსტინულს ეხიდებოდა. მთელი ზაფხულის განმავლობაში რამდენიმე ლირა იშოვნა. გვიან შემოდგომაზე უთხრეს ალარ გვირდებილი და ბავშვი ანკარაში ჩამოვიდა.

ბიჭი კარგად გათბა ჩვენს ოთახში, შეგუთ მდგომარეობას და უფრო მშვიდად ჰყვებოდა თავისი მძიმე ცხოვრების ამბავს.

დამლაგებელმა, რომელიც ბინის დალაგების გარდა სადილსაც გვიმზადებდა, ბიჭს ცხელი სუბი მოუტანა. ბიჭი ხარბად ჰამადა პურს და სულმოთუქმელად ხვრებადა სუბს.

„რატომ არ გაინდოდა ჩვენთან შემოსვლა“,—კითხე მე.

მან პური დაღეჭა, ამოიოხრა და ჩუმად თქვა: „თქვენ პირველი ხართ, რომ სახლში შემომიწვიეთ

* ერთ ლირაში ასი ყურშია.

როცა ბინის კარზე ვაკაუსებენ ან ხარს ვრეკავ, თითქმის მუდამ აღნიშნავ-გინებთ მისმასიძნდებთან. ამბობენ, რომ ძალიან ვაწუსებ, წესთ არ ესმით, რომ ძალიან მზია და მცოვა?"

ერთბედს.—განაგრძობდა ბავშვი.—ერთი სახლიდან მეტრზე განმანაპანდურა და მისთან: "მეორედ რომ მოხვდით ცემით მოკლავ და პოლიციასაც გადაგცემო". ამ შემთხვევის შემდეგ ძალიან მეშინია და იშვიათად თუ შეხვდები. მაგრამ დღეს ძალიან მცოვა. თან ორი დღეა თითქმის არაფერი მიჭამია—"ბავშვმა ხარბად გადაყლაპა სუბი."

"ქიდეგ რამეს გაქმე, შეილო, მოიცადე", უთხრა დორამ და კატრეტები, პირზე, ლიმონადი და რამდენიმე მანდარინი და აპუსინი მოუტანა.

სანამ ბიჭუნა საღებობად ჩვენ ვითათბობდით, როგორ ჩავეცევა მისთვის. ჩავაცეთ სახანძრო თბილი საცელები, თბილი ხალათი და ვატინი, რომელიც ცოტა ხნის წინ ქალის პალტოს შესაყვრად გადავდეთ.

ბიჭუნა აღფრთოვანებული იყო. აკამდე წაღვლიანი თვალები ბედნიერებით უჩრწყინავდა. ის ადგა, სიყვარულით შემოგხედა და იკითხა: "ბოდიში, შეიძლება გავიეთ რომელი ენაზე ლაპარაკობთ, ვინა ბრძანდებით?"

"ჩვენ რუსები ვართ. საბჭოთა კავშირიდან ჩვენში ძალიან უყვართ ბავშვები და იკითხა: "ბოდიში, შეიძლება გავიეთ რომელი ენაზე ლაპარაკობთ, ვინა ბრძანდებით?"

ბიჭუნა გაჩერდა, ერთხანს ყურადღებით გეყურებოდა. "მამო თვედ ხართ ის რუსები, საბჭოთა აღმანაენები?"—თქვა და რამდენჯერმე გაიმეორა: "ტრევიკორ, დემორი, ვფენდი, ჩოკ ტრევიკორ ედერო!"

ბავშვი მამდარი და თბილად ჩაქმული წაივდა. ბედნიერებისაგან მთლად განათებული ჰქონდა სახე. ეტყობოდა, რომ მისი ხანმოკლე ცხოვრების მანძილზე ეს ყველაზე ბედნიერი დღე იყო.

თურქეთის ყოველ ქალაქში ათობით და ასობით შეიშლება ასეთი ბიჭების ნახვა. ყველა მათგანს თავისი საკუთარი მძიმე ხედიერი აქვს.

თურქეთის დედაქალაქის ცენტრალურ ქუჩებსა და ბულვარებზე გავლისას, სადაც მდიდრები და უშალეუნი მოხეტობენ ცხოვრობენ, ჩვენ არაერთხელ ვცოფილვართ მოწმე ასეთი სურათისა: ქუჩაში თანამოებენ კარგად ჩაქმული, ჩასუქებული, ჯანსაღი, მზიარული, ცელქი და გამომწვევი მდიდართა შეიღებია. მათ ახლოს ნელა მიახივებს ფერმკრთალი, დაშინებული პატარა დაღვლებული ტანსაცმლიანი, ბუკუნანი, წულებიდან ფეხის თითები უჩანს, შინით უფლის მათ გვერდს და ნაბიჯს აჩქარებს. დანახავდნ თუ არა პატარას, მდიდრის შეიღები ამხარულებიან, სტენას იწყებენ. ზოგი მათთა ცნებებს ან რაიმე სხვა საგნებს ესვრიან საწყალ ბავშვს. პატარა შემინებული ვარისი. უფრო თესებლები წყვილი პატარას და თავში ჯოხს ურტყამენ. პატარა ტრისი, მფარველს ეძებს, მაგრამ ის არსად არის. მდიდრის შეიღებს შემინვანს ვერაეინ მისცემს.

ერთხელ, ანკარაში, შემოდგომის წვიმიან დღეს მდიდრის 12-ოდე წლის ბიჭი გამოვიდა ღარიბ ბიჭუნას, რომლის მთელი "დანაშაული" ის იყო, რომ მან მდიდრის სახლთან გაიარა. მდიდრის შეიღი მართო იმისათვის რომ მოეციდა მას, რომ ჯოხი ჩაერტყა.

ბიჭუნა ისე სწრაფად გაიქცა, რომ ფეხიდან ცირკავარდნილი ფეხსაცმელი გასვრა. იმით გულწაქვლულმა მდიდრის შეიღმა, რომ ბავშვს ვერ დაეწია, მისი ფეხსაცმელს ფეხი მიარტყა და ქუჩაში ისროლა, პირდაპირ ტროლიკბუსის ქვეშ.

ეს აღმოფრთხილი სცენა რამდენიმე გამველვამა დანახა, მაგრამ არაფერი უთქვამთ. მხოლოდ ერთმა უხუხის, ფავთივალპოტოიანმა კაცმა აიღო დაგლეული ფეხსაცმელი და ბავშვს გადაუკლდა. ბავშვმა სწრაფად მიიბრძინა, ფეხსაცმელი აიღო და მადლობა გადაუხადა. კაცმა მდიდრის შეიღს ლანძღვა დაუწყო. ის ჩუმად, მაგრამ გაბოროტებული წაიდა თავის სახლის შესასვლელისაკენ. მისი ამხანაგებიც გაჩუმდნენ და წაიღნენ. იქვე ახლოს პოლიციელი იდგა, ამ ამბავს თავიდან ბოლომდე უყურებდა, მაგრამ არ ხარუფლა.

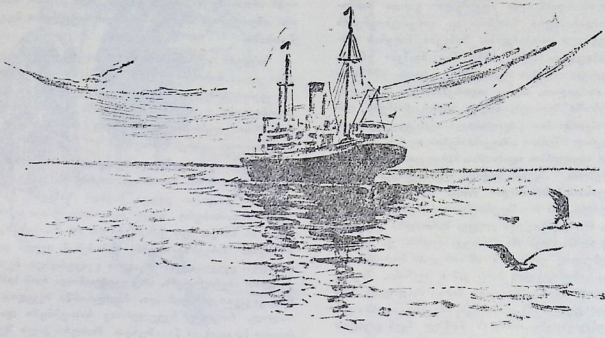
ამასთან ერთად, არ შეიძლება არ აღვნიშნოთ ის ბოროტება, რაც ჩაიდინეს ანკარაში ერთი ბიჭის მიმართ. ერთხელ (ეს იყო 1950 წელს) დედაქალაქის ერთ-ერთ გარეუბანში, რომელიც სახლთან ახალი ამერიკული მანქანით მივიდა ამერიკელი ოფიცერი და სახლში შევიდა. მანქანის დანახვისას, სახლის გვერდზე მოთამაშე ბავშვები გაჩერდნენ და ინტერესით ათვალისწინებდნენ მანქანას ყოველი მხრიდან. ერთმა 8—9 წლის ბიჭუნამ კარი გააღო და სასიყვარულო ლოღს ხელი დააპკირა. გაოგნა თუ არა მანქანის საყვერი და დინახა თუ არა ეს სცენა, გამხეცებულმა ამერიკელმა ოფიცერმა ესროლა და მოკლა სრულიად უდანაშაულო ბავშვი. ამერიკელ "დემოკრატის" წარმომადგენელს არავითარი სასჯელი არ მიუღია. იგი დამცემს თანამედროვე თურქეთის მმართველვმა, ოგი დივანმაც ქაინების და ღირსება ამერიკულ დოლარზე გაყიდეს.

თურქეთის სოფლებზე რომ გავივით, მათი დედაქალაქის ახლოსაც კი, შეიძლება ნახოთ ტრანკომით (თვალის სწევლება, რომელიც, თუ არ უმეყრნადეს, აბრზავებს დაზარალ) დაავადებული ბავშვები. ეს დაავადება, რამორც ცნობილია, იყურნება, მაგრამ თანამედროვე თურქეთის ბედის განმგებელთ ეს სულაც არ აწუხებთ. ამ დაავადების წინააღმდეგ საბრძოლველად არავითარ საშუალებას არ იმზართავენ. ტრანკომით დაავადებულ ბავშვებთან ჯანმრთელი ბავშვები თამაშობენ. დაავადება სწრაფად ვრცელდება და ასობით და ათასობით ბავშვი ბრზავდება. მერე კი ეს უბედური, დაბრზავებული ბავშვები ქუჩებში დადიან და მოწყალეზობას თხოულობენ.

თურქულ ვახუთებს არაერთხელ დაუბეჭდეთ ცნობები ბავშვების, ძირითადად გოგონების გაყიდვის შესახებ. ღარიბი მშობლები, რომლებსაც დიდი ოჯახი აწვთ ტვირთია, იძულებულნი არიან მიიჩვენ დასად გაყიდონ 11—12 წლის ქალიშვილები.

ეს შესაძლებელია მხოლოდ თანამედროვე მარშალიზებულ ქვეყანაში, სადაც თავისი ცხოვრების ამერიკული წესი შეაკეთ სისხლისმსმელ ამერიკელ იმპერიალისტებს.

* გამალობთ ბატონო, დიდი მადლობა.

პესმან ბარათაშვილი

მხატვარი შ. ცხადაძე

ბ ა ნ გ ე ბ თ ა ნ შ ე ხ ვ ე რ ა

მისი ღილაკი მივუბრუნებდი ნავსადგურ ლონგ-ბიჩს* (კალიფორნია). სქელი ნისლი გველოებოდა წინ. რეიდზე მდგომ გემებიდან მოისმოდა გამაფრთხილებელი ზარების რეკვა, გვესმოდა აგრეთვე სიგნალები ნაპირიდან. ჩვენ სვლას ვუკვლით და ფრთხილად მივიწვედით წინ. მ საათსა და ნ წუთზე „უშვა“-მ პირველმა ჩაუშვა ღუნა ნავსადგურში. 15 წუთის შემდეგ ყველა ჩვენი გემი დადგა ჩვენს ახლოს. ნავსადგურში ასეთ ნისლში არ ელოდნენ ჩვენს გამოჩენას.

ნავსადგურში ამერიკის სამხედრო გემები იდგა. ჩვენ, საზღვაო ტრადიციის მიხედვით, საღამო მივეციით მათ აღმების დაშვებით. ამერიკელმა მეზღვაურებმაც საღამოთი გვიასუსეს. ამახ მოითხოვდა საერთაშორისო წესები და ზრდილობა.

საღამოს, როცა ნისლი გადაიყარა, მივაღქმით ნავსადგურის ნაპირს. აქედან მოჩანდა ლონგ-ბიჩის ვრძელი პლავი, რომელიც მართლაც აპართლებდა ნავსადგურის სახელწოდებას.

ლონგ-ბიჩი ცნობილია თავისი ნავთის მრეწველობით. აქ დიდხანს არ გაფრთხილებდართ, რადგან ნახშირის მისაღებად მეზობელ ნავსადგურ სან-პედროში მოვცობდა წახვალა. სან-პედრო ძველი ქალაქია. მისი

მკვიდრი მოსახლეობა ინდიელები არიან, რომლებმაც მრავალი ღვევის შედეგად აქ მოიყარეს თავი.

ინდიელებს ასეული წლების მანძილზე ხდევინდნენ და დღესაც სდევნიან, ხოცვენ და ჟღელენ. თუ ამერიკის კოლონიზაციის დასაწყისში ინდიელთა რიცხვი 2 მილიონს შეადგენდა, ახლა ამერიკაში 300 ათასი ინდიელი თუ ითვლება. მათ გარკვეული აღვრელები აქვთ მიკუთვნებული საცხოვრებლად ამერიკის სხვადასხვა ნაწილში, რათა გაერთიანებაზე და დამოუკიდებელ სახელმწიფოს შექმნაზე ოცნებასაც კი დაანებონ თავი. ინდიელებს ერთი ადგილიდან მეორეზე გადასახლება სასტიკად ეკრძალებათ განსაკუთრებული და ძნელად საშვი ნებართვის გარეშე.

ლონგ-ბიჩში, სან-პედროში, ახლო მდებარე ქ. ვენდინგტონში მოსახლეობის უმეტესობა—მუშეობია. ცენტრალურ უბნებში თუ ნახავთ კეთილმოწყობილ ქუჩებს და დიდ შენობებს, თორემ გარეუბნებში ყოველი კუთხიდან სიღატაკე და დაქინება გამოიყურება. არა ერთი ათასი ოჯახი ცხოვრობს აქ მოძრავ სახლებში, უკეთ რომ ვთქვათ ბორბლებზე დადგმულ პატარა ვაგონებში. ეს ვაგონები ხშირად მოდიან მოძრაობაში, როცა უმუშევრობა აიძულებს მათში თავშეფარებულ მუშებს ქალაქიდან ქალაქში იხტიადლონ ლუკმა-პურის საძებნელად.

კიდევ უფრო საზარლად გამოიყურება ქალაქების გარშემო თავმოყრილი ქოხმანები და მიწურები. ზოგ

* ლონგ-ბიჩი ე. ი. ვრძელი სანაპირო.

მათგანში დღის შეუიცი კი არ შეიხედავს. აქ ცხოვრობენ უმუშევრები, შავი მუშები, ბევრია ზანგები. თუ ამერიკელი უმუშევრის მდგომარეობა მძიმეა, ზანგი მუშის მდგომარეობა ხელ აუტანელია. გარდა შიმშილისა, არადაამართურ შრომისა და ყოველ-ცხოვრების წარმოუდგენელი სიმახინჯისა, ზანგები ჩაგვრას იმიტომაც განიცდიან, რომ ისინი შავკანიანები არიან. ზანგს უფლება არ აქვს თეთრებში გაერის, იმ სახალილოში ისილილოს, სადაც თეთრკანიანები სადილოებენ, იმ კინოში შევიდეს, სადაც თეთრკანიანები დედან. ტრამვაში მათ ვადალობილი აქვთ ცალკე კუთხე, რომელსაც აწერია: „შავკანიანებისათვის“.

ზანგი უფლებო ადამიანია. მართალია აქ თითქოს აღარ არსებობს ზანგების ოფიციალური ყიდვა-გაყიდვა, ან „ლინის სამართალი“ როცა ყოველ თეთრკანიანს შეუძლო, არა თუ შეურაცხყოფა მიეყენებია ზანგისათვის, არამედ მოეკლა კიდევ: მართალია უსიტყვო მონებმაც ადიამდეს მშა და სულ უფრო და უფრო ორგანიზებულიად გამოდიან მშრომელთა მტრების წინააღმდეგ, განურჩევლად მათი კანის ფერისა, მაგრამ „ოავისუფალ“ ამერიკაში ჯერ მაინც ნაადრევია ზანგების თავისუფლებაზე დაპირება. ამას ამტკიცებს თუნდაც ის უმხგავსოება, რომლის მოწმეც ჩვენ ვახდით სან-პედროში ყოფნისას.

ქუჩაში მივდიოდით. ტრამვის ვანერებისთან ჩვენი ყურადღება შეგროვილი ხალხის ჩიჩქოლმა მიიქცია. მივედით ახლოს, რომ ვაგვეცოცა რა მოხდა. მიწაზე ახალგაზრდა ზანგი ეგდა, რომელსაც რამდენიმე ამერიკელი ფეხებით თელავდა. ხან ერთი ჰკრავდა ფეხს, ხან მეორე. საბრალო კაბუკო უკვე გონებაშიმხდილი იყო, ცემა კი გრძელდებოდა მთელი სისასტიკით. ვამყვლილ ამერიკელები ნაცვლად იმისა, რომ ზანგს მივცვლებოდნენ, თვით წიხლადენენ მას. ამერიკელი პოლისმენი კი შორიხლოს იდგა და თითქოს აქ არაფერიყო, ყურადღებასაც არ აქცევდა ამ უმხგავსოებას. ზანგის თეთრი ხალათი სისხლით იყო შეღებილი. რითი განსხვავდება ეს მხეცობა „ლინის სამართლისაგან“? მხოლოდ იმით, რომ ზანგის მიმართ არც იარღვს სმარობდნენ, არც თოკს. მას „მხოლოდ“ უწყალოდ სცემდნენ, დარწმუნებულნი, რომ „ცივილიზებული“ მხეცებს არავინ მოსთხოვდა პასუხს.

რ დაშავა ზანგმა. ეს ჩვენ მხოლოდ მაშინ გავიგეთ, როცა ამერიკელებმა გული იფურეს და თავისი გზა განაგრძეს. თურმე ტრამვაში შესვლისას ზანგი უცაბედად თეთრკანიან ჯენტლმენს დაეჯახა. ბოდიშის მოხდაც ვერ მოასწრო, რომ ხელი სტაცეს და ცემა დაუწყეს.

თეთრკანიან მშრომელებს არაფერი აქვთ სადამო, ან გასაყოფი ფერადკანიან მშრომელებთან. თეთრკანიანი და ფერადკანიანი მუშები ერთნაირ ჩაგვრას განიცდიან თავიანთი ბატონებისაგან. მაგრამ „განათლებული“ ამერიკელები, ბურჟუები, ბოლიოები ვერ ურიგ-

დებიან ფერადკანიანების არსებობასაც კი, ჯერ იმიტომ რომ ისინი მშრომელები, მუშათა კლასის წარმომადგენლები, მეორეც იმიტომ, რომ ისინი ფერადკანიანები არიან. ჩვენ კარგად ვიცით, რომ მართლ ზანგები არ იმყოფებიან ამერიკაში, ასეთ უფლებო მდგომარეობაში.

საბუთო ადამიანისათვის წარმოუდგენელია ადამიანთა ასეთი რასობრივი დახარისხება, მათი ვარჩევა კანის ფერის მიხედვით. ყველას აკვირებდა ჩვენი დამოკიდებულება კოლონიურ ხალხებთან. კოლონიური ქვეყნის მშრომელებს ჩვენ როგორც თანასწორებს ისე ეხედებოდით, ვესაუბრებოდით.

სან-პედროში ერთელ ბავილიონში შევიდით, საიდანაც მუხიკის ხმა მოისმოდა. თურმე ეს ზანგების პაცილიონი ყოფილა. ყველა მაგიდა ზანგების ეკავათ. ყველა მოსამსახრე ზანგი იყო. არც ერთი თეთრკანიანი არ ჩანდა. ვერ წარმოიდგენთ რა შთაბეჭდილება მოახდინა ზანგებზე ჩვენმა გამოჩენამ. ყველა ფეხზე წამოდგა. ყველა ივეს თვალით გვიფურებდა. ჩვენ არ ვვადვით ამერიკელებს, არც ვაბტყობოდა რომ სახსებრად ვიყავით განწყობილი. ბავილიონში შევიდით უბრალოდ, როგორც ჩვეულებრივ სასაუზემოში და ცარიელი მაგიდისკენ მივაშურეთ. მსახური ქალი შეგვეგება და თავაზიანად მოგვეხალმა. ვიღაც ზანგი მოგვებალოდა და გვეკითხა ვინ ვიყავით და რას ვინებდით. ჩვენც დაეკამყოფოდით მისი ცნობისმოყვარეობა.

— საბუთო მეზღაურებენ?... ააღო მეგობრებო, ჩვენ საბუთო მეზღაურებენ გვეწვიენ.

ყველა გვეხალმებოდა, ყველას სახე უცინოდა. ყველა ჩვენს სადღერძქელს სვამდა...

უხერხულად ვიგრძენით თავი, მაგრამ გულში ჩვენც გვხარებდა ეს შესხედრა. მუწებრივია, რომ ჩვენ ყურადღების ცენტრში ვიყავით. თეთრკანიანები ზანგების სასაუზემოში არა, ასეთი რამ ამერიკაში მეუძლეებელია, ისევე, როგორც შავკანიანის შესვლა ამერიკელთა სახალილოში.

იქ მყოფმა ზანგებმა აღარ იცოდნენ, რითი გამოეხსათ თავისი აღტაცება. ხან ერთი მაგიდიდან, ხან მეორედან წამოდებოდა ვინმე და სმამალა, ყველას გასაკონად, მოგვართავდა სადღერძქელით. ზოგიც მოდიოდა ჩვენთან და ნინინად აღტაცებისა, ხელს გვართმევდა. მეუხიკენი დაინტერესდნენ ჩვენი გემოვნებით და ვვევდებოდნენ მივცევა მათთვის რაიმე შეკევა. ჩვენ მოვავაგონა ცნობილი ზანგი მომღერალი პოლ როსმანი, რომელიც საუტუხოდ ასრულებდა „ოვგირთ საბუთო სიმღერას, სხვათა შორის „სიმღერას სამშობლოზე“—მეუხიკეებმა დაუყოვნებლივ დიდის მონღომებით შეასრულეს ეს სიმღერა და მოსარული იყვნენ, როცა ჩვენ კმაყოფილება გამოვთქვიით.

უცებ გააღო კარები და ბავილიონში ქალი და კაცი შემოვიდა. მათ ტაშით მივეცინენ. ახალმოსულნი იყვნენ ზანგი მოცეკვავეები, რომლებიც ჩვენ საპატრიცეზოდ მოეწვიათ. დიდის ოსტატობით შეასრულეს ზან-

რებერვაციები

რებერვაციები გამოიტულო, უნაყოფო მიწის პატარ-პატარა ნაჭრებია, რომლებიც კოლონიზატორებმა გამოუყვეს ჩრდილოეთ ამერიკის მკვიდრ მოსახლეობას — ინდიელებს მუდმივ საცხოვრებლად.

ფენიზორ კუპერის რომანებში აღწერილია ამერიკის დაპყრობის ეპოქა, ესე იგი ის დრო, როცა ინდიელების ძლიერი ტომები — სიუკსები, დელავერები, იროკეზები ჯერ კიდევ თავის მიწა-წყალზე ცხოვრობდნენ და თეთრი კოლონიზატორების შემოტევას გააფთხებულ წინააღმდეგობას უწევდნენ. მაგრამ ინგლისელებსა და ფრანგებს თოფები ჰქონდათ, ინდიელებს კი მხოლოდ მშვილდისარი და ქვის ცულები. ამასთანავე ინდიელების ტომები ცალცალკე ებრძოდნენ მტერს და ერთმანეთსაც კი მტრობდნენ.

ბოლოს ინდიელები მიხედნენ, თუ რა იყო მათი სისუსტის მიზეზი და გაერთიანდნენ საერთო მტრის წინააღმდეგ. მაშინ კოლონიზატორებმა სხვა ხერხს მიმართეს: მიწების დაპყრობის ნაცვლად მიწების შესყიდვას „შეუღბდნენ“. ინდიელების მიერ ტომებს სპეციალურად დატოვებული მიწის მიწებზე ასახლებდნენ. მაგრამ ესეც არ აკმაყოფილებდა მათ. 1887 წელს მიღებული იყო ეგრეთწოდებული „დაუერისის კანონი“. ინდიელების მიწები, აქამდე საერთო საჩრებლობაში გადაცემული, ამ კანონის მიხედვით პატარ-პატარა ნაჭრებად დაიყო და კერძო საკუთრებად გადაეცა ინდიელის თვითურთ რეაგას. ცხადია, მიწების შესყიდვებზე ამით მტერი გასაქმებული იყო (ცალკეული ინდიელის მოწყობა ადვილი იყო, ვიდრე მთელი ტომი).

ინდიელები დაღუპვისა და გაღმეობის შიშით იღვანებდნენ. რებერვაციები ცხოვრობდა — ეს ინდიელთა ტომების დაჭეუპებული და საცოდავი ნაშთების ცოცხლად დასავლავება.

მიუხედავად ასეთი მძიმე მდგომარეობისა, ინდიელები მაინც არ იხრებოდა. საერთო უზებურებამ შეაკავშირა ისინი ნათელი მომავლისათვის საბრძოლველად.

გური ცეცხლები. შემდეგ გამოჩნდა ახალგაზრდა ზანგი ქალი, რომელმაც მომიხიბლავად იმღერა. განსაკუთრებით მელოდიური იყო ერთი სეფდიანი სიმღერა, რომელსაც ბევრმა დამსწრეთაგანმა ააყვალა სხმა. ეს იყო ზანგების ნაციონალური სიმღერა.

ჩინი ყურადღება მიიპყრო ზანგი ვაჟაკების ერთ-ერთს. ყველას სამხედრო ფორმა ეცვა. მათ გულმეტყრდეს საბრძოლო წარჩინების ნიშნები ამშვენებდა. რისთვის, ან ვისთვის იბრძოდნენ ისინი?

ალბათ, მათ სჯეროდათ, რომ ფაშისთვის განადგურება მათ ქვეყანაშიც განამტკიცებდა დემოკრატიის საფუძვლებს და სხნას მოუტანდა ყოველ ერს. მათ არ იცოდნენ, რომ დემოკრატია და იმპერიალიზმი ერთად ვერ მოთავსდებოდნენ?

ორი ზანგი ამ დეგუდიან მოვიდა ჩვენთან და მოგვსალმა რუსულ ენაზე. როგორც გამოირკვა, ისინი ომის პერიოდში გეგმების დამტკიცებელ რაზმში მსახურობდნენ და რამდენჯერმე ყოფილან მურმანსქში.

მათ ახსოვთ საბჭოთა ადამიანების გულისსივრთი მოპყრობა, მათი ტრუმარიმოყვარეობა, უბრალოება. განსაკუთრებული ხაზაყით იგონებდნენ ისინი, რომ მათ მხოლოდ საბჭოთა ადამიანები ღებულობდნენ როგორც თანასწორებს, რომ საბჭოთა ქალიშვილები არ თაკილობდნენ მათთან, — შევანიანებთან — ცეცვა-თამაშს, საუბარს.

საბჭოთა ადამიანისთვის ამერიკა მხოლოდ თავისი უცნაურობითა ხანტერებსო. ვერსად ვერ ნახათ ისეთ ადვილსხნდობას როგორც ამერიკაში, „თავისუფლების“ ისეთ გამოვლენებას, როგორც ჩვენ იქ ვხვდებით.

დღეს, როცა მშვილობათვის ბრძოლა პროგრესული კაცობრიობის უპირველეს საქმედ იქცა, განსაკუთრებული ძალთ განხრამის იმ აღმინათ ხმა, ვინც გაბედულად უღობავს გზას ახალი რმის გამაფლებელთა შავნელ ზრახვებს. ხალხთა მშვილობისა და თავისუფლებისათვის მებრძოლთა რიგებში ერთ-ერთი საჩაბით ხდგილი უქირავს ამერიკელ მწერალ ჰომეოპათს.

ნიუიორი მწერლის სახელს კარგად იცნობს საბჭოთა მკითხველი. ფასტის მოთხრობებსა, რომანებსა და პუბლიცისტურ წერილებში მძლავრად გაისმო პროტესტი ამერიკელ აგრესორთა წინააღმდეგ.

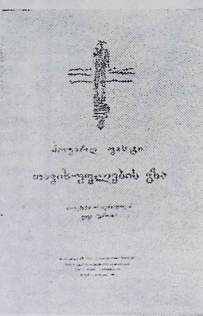
ამერიკისა და დასავლეთ ევროპის მშრომელთა უსიხარულო ცხოვრების გატყობამ, ნიუიორ მწერლის მდიდარი მასალა მისცა შემოქმედებისათვის. მისი აღმინილი მოთხრობა „მაკუშები“ იმდენად სიმართლით გადმოგვცემს ამერიკელ ბავშვთა შუამპარწუნებელ მდგომარეობას, რომ იგი ამერიკაში დაბეჭდვისთანავე არჩაღლეს.

მართალია, მისი რომანების უმრავლესობა ისტორიულ ციგმანება ვაშლილი, მაგრამ თავისი იდეური მიზანდასახულებითა და აქტუალობით მძლავრად ემბურობა თანდაროელობას.

ფასტის რომანების სერიიდან განსაკუთრებული ყურადღების ღირსია „თავისუფლების გზა“ და „უკანასკნელი საზღვარი“.

პირველში ასახულია ჩანგების აუტანელი მდგომარეობა ამერიკის სამოქალაქო ომის (1861-65 წ.) დამთავრების შედეგ. მიუხედავად რეფორმებისა, რასაც ფასტის სამართლიანი შეფასებით მხოლოდ ფორმალური სახითი ჰქონდა, ზანგები კვლავ გაბატონებული კლასების მორჩილებანი რჩებოდნ და თავის უსიხარული ცხოვრებას მინდობდნ. მშრომელთა ატაბუნენ. რომანში მხატვრული სიმართლითა ნაჩვენებია სოციალური და რასობრივი ჩაჯვრის შემპროწუნებელი ეპიზოდები, ამერიკელ კაპიტალისტთა ანტიდემოკრატიზმი.

მეორე ნაწარბებში „უკანასკნელი საზღვარი“ ფასტმა კიდევ მეტი სიმპფრიტა და სიმხვილით გადგვიშალა ინდიელების თავგანწირული ბრძოლა გასული საუკუნის 70-ანი წლებში მოხალდე ამერიკელთა წინააღმდეგ.

ნელი საზღვარი“ ფასტმა კიდევ მეტი სიმპფრიტა და სიმხვილით გადგვიშალა ინდიელების თავგანწირული ბრძოლა გასული საუკუნის 70-ანი წლებში მოხალდე ამერიკელთა წინააღმდეგ.

რომანში მთელი სიხვილით ეცნობით ამერიკელ კაცობიქლი იმპერიალიზმის სამარცხელი წარსულს, როცა თავგასულმა პლანტატორებმა ნოყიერი მიწაწყლის ხელში ჩაგდების მიზნით, ისედაც დაბეჩავებული ინდიელთა ტომები საყუთარ სამშობლოდან აყარეს და უდაბნოში გადასახლების გზით ამოსაწყვეტად გასწირეს.

ამერიკის რეპუციის შავმა ძალებმა ფაშრჩმისა და აგრესიის მამხლებელი მწერალი 1950 წელს საყრობილემ გამოამყავივით. ფასტი ზეც განავარძობდა მშვილობის დიდი საქმისათვის ბრძოლას. იგი ცხნის კვლდებოდან მხნედ გაიძახოდა: — „ჩემს ხმას ყველგან ვიგონებენი“.

ფასტის ნაწერები თარგმნილია საბჭოთა კავშირისა და სახალხო დემოკრატიის ქვეყნების ხალხთა ენებზე. მისი „უკანასკნელი საზღვარი“ თარგმნილია ქართულად. კვლდამვილის მიერ, ხოლო „თავისუფლების გზა“ ვიგი შევინას მიერ თარგმნილი ახლანდამოსცა საბლიტგამმა.

ს. სხირბლაქამ

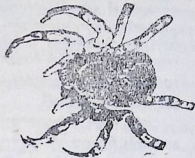
ჩიტვიამია, ციბიბია

ინლო-ნიინთის ნახევარკუნძულის სამხრეთის წახილში, სამხრეთ ამერიკის ქვეყნებსა და კუნძულთავეზე მუდღეს ჩიტვიამია ობობა. ის ყველაზე დიდი ობობაა დღემდეწაყე. მისი სიგრძე 10—12 სანტიმეტრს აღწევს. ამ ობობას სხეული დაფარული აქვს ხეშუმი გრძელი ბალანით, აქვს ირიბული ჯვრის მსგავსად გალაგებული 6—8 თვალი.

ეს ობობა დამის ცხოველია. დღემინახ, დაბინდებისას კი სანდიროდ გამოდის. მის ქსელი ემშება გარდა მწერისა პატარა ჩიტვიამიც, ხელოები და ბუყაები. ამ ობობას ქსელი იმდენად მავარია, რომ ზოგიერთი მთვანი 300 გრამამდე ტვირთს უძლებს.

სანტიგრეზია, რომ ქსელის გაბმისას ობობას გაჰყავს ქსელიდან „სახისგლომა ძაფი“, რომელიც მიმბუსული აქვს ერთ-ერთ თათზე. გაბმება თუ არა მსხვერპლი ქსელზე, ძაფი დაიბინება და თათს მოსწევს, — ავსაში მზად არისა.

აღმინასათვის ჩიტვიამია ობობას ნაკენი მტკიცეულია, მაგრამ საშოში არ არის.

ცივილიანი პაემა

ბრაზილიის ჩრდილო-აღმოსავლეთ ნაწილში ხარობს მცენარე კარნები, ანუ ცვილიანი პაემა. ის მყვეთად გამოიყოფა ბრაზილიის ერთფეროვან და მწირ მცენარეულთაში და სხვაგან არსად ხდებდა.

ცივლის გამოყოფენ კარნების ფოთლებისაგან დათუქვით. თვითთვლით გე წელოწადში იძლევა 130-150 გრამ ცვილს. რომელიც იხმარება ლითონისა და ხის დამცველი ლეკების, კინოფსკის,

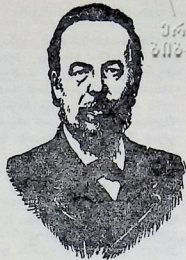
ა. ს. პოპოვი

1895 წლის 7 მაისს დიდმა რუსმა მეცნიერმა ალექსანდრე ტეტეა-ნის-მე პოპოვმა პეტერბურგის მეცნიერთა საზოგადოების წინაშე გააკეთა მოხსენება მსოფლიოში პირველი რადიომიმღები შესახებ. მან დამსწრეთ გააცნო მიმღების მოქმედების პრინციპი და თავისი ასისტენტის დახმარებით იქვე მოახდინა მისი დემონსტრირება. პოპოვმა თავის გამოგონებას, უბრალოდ მეთაღმნიშვნელი უწოდა, იმიტომ, რომ იგი აღნიშნავდა ტექნიკური გამოწვეულ ელექტრომაგნიტურ რხევებს.

ასე დაიწყო რადიოს ისტორია. ა. ს. პოპოვი დაიბადა 1859 წლის 16 მარტს, ურალში. საშუალო განათლება პერმის სასულიერო სემინარიაში მიიღო. 1877 წელს, უნივერსიტეტის გამოცდების ბრწყინვალედ ჩაბარების შემდეგ, ჩარიცხულ იქნა პეტერბურგის უნივერსიტეტის ფიზიკა-მათემატიკურ ფაკულტეტზე, რომელიც დამთავრდა 5 წლის შემდეგ კანდიდატის ხარისხით. ამის შემდეგ პოპოვმა მასწავლებლობა დაიწყო კრონშტადტის ოფიცერთა კლასში. აქ მას შესაძლებლობა მიეცა უპირობოდ გაეშალა თავისი მეცნიერული მუშაობა. ელექტრომაგნიტურ ტალღებზე ცდების წარმოების დროს პოპოვმა გამოიგონა ანტენა და ჩამოიწება, სრულყოფილი სახე მისცა დეტექტორს. გამოიყენა ელექტრომაგნიტური რიდე და სხვა. ასე რომ, მისი მიმღები ჩანასახშივე შეიცავდა თანამედროვე რადიოსადგურის ყველა ძირითად ელემენტს.

თავისი მეთაღმნიშვნელის დაახლოებით, ერთი წლის შემდეგ პოპოვი ხელახლა გამოვიდა მეცნიერთა წინაშე და 250 მეტრის მანძილზე ერთი შენობიდან მეორეში გადასცა მსოფლიოში პირველი რადიოგრაზა, რომელიც ოარი სიტყვისაგან შესდგებოდა: ჰერბის ჰერბი.

1897 წელს უმაღლესო ტელეგრაფის გადაცემის მანძილი პოპოვმა 5 კმ-მდე გაზარდა, 1899 წელს კი—50 კმ-მდე.

ფორგრაფის ლიწავას, ცვილულასა და სხვ. დასამზადებლად. ცვილის გარდა პალმა იძლევა გამძლე მერქანს მშენებლობისთვის; მისი ფესვებისაგან მზადდება ძლიერი სისხლისგამწმენდი საშუალება; ბოკეობისაგან მავარი თოვს ივრბება; ნაყოფის წინაღონ ღვინო ღვება. მოხალეული კურკებისაგან ყავის სურვილს კეთდება, ნორჩი ფოთლები კი ზოსტენტელის მავებობას სწევს.

სურათზე: ცვილოვანი პალმა.

სოჭო გოლიათი

კამერუნის (დასავლეთი აფრიკა) ტყეებში ბუდობს სოჭო, რომელიც ზოოლოგიაში ცნობილია „გოლიათის“ სახელით. ეს სოჭო მართლაც დიდია. მისი სიგრძე 12 სანტიმეტრია, განი—7 სანტიმეტრი.

სოქო-გოლიათის მოყავისფრო-წითელი ხეში ფრთები აქვს, თავსა და ზურგზე კი შავი და თეთრი ზოლები მისდევს. სოქო-გოლიათი ხეზე ბუდობს, კერძებზე კი ღრმად მიწაში დებს. კერძებზე მიწაში ვითარდებიან ერთი ორი წლის განმავლობაში.

ფრენის დროს „გოლიათი“ მავრად გუფუნებს, რაც თვითმფრინავის მოტორის შორიულ ურუ გუგუნს მიგვაგონებს.

პოპოვის გამოგონებამ დიდი პოპულარობა მოიპოვა, როდესაც მოხდა მისი პირველი პრაქტიკული გამოყენება: ფინეთის ყურეში სილაში ჩაჯდა ჯაგუნოსანი „გენერალ-ადმირალი აპრაქსინი“. და აი, გემის საშველად ჩატარებულ სამუშაოებთან დაკავშირებით, 40 კმ-ის მანძილიდან გადაცემული იქნა 440 რადიოგრაზა. პირველი რადიოგრაზა შეიცავდა თხოვნას 17 მეთევზის გადარჩენის შესახებ, რომლებიც მოტყბილ ყინულს გაეტაცნა. ამ რადიოგრაზის მიხედვით ყინულმკვეთი „ფრიაკი“ გავიდა ზღვაში და 17-ვე მეთევზე გადარჩინა. პოპოვის სახელი რუსეთის სახელმწიფოს გასცდა. ამერიკელმა სპიტალისტებმა მოისურვეს პოპოვის შესესდევნა მის გამოგონებასთან ერთად, მაგრამ პოპოვმა უარყო ეს წინადადება და განაცხადა: „მე რუსი ადამიანი ვარ და უფლება მაქვს, რომ მთელი ჩემი ცოდნა, შრომა და მიღწევები მივეც მშოლოდ რუსეთს“.

რუსეთი რადიოს სამშობლო იყო, მაგრამ მეფის თვითმპყრობელობის დროს რადიომრეწველობა ძალზე ნელი ტემპებით ვითარდებოდა. მხოლოდ ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის შემდეგ გახდა შესაძლებელი რადიოტექნიკის სრული განვითარება.

ყოველი წლის 7 მაისს ჩვენს ქვეყანა აღნიშნავს რადიოს დღეს.

ედ. ჭიჭიანი

მანათობელი სოკო

სამხრეთ-აღმოსავლეთ ავსტრალიის ტყეებში ზშირად ხვდება ორგინალური სოკო, რომელიც იმითაა შესანიშნავი, რომ სინდნელში ის ანათებს. მისი სინათლე იმდენად ძლიერია, რომ თავისუფლად შეიძლება გაზეთის წაკითხვა.

ეს სოკო ჩნდება მხოლოდ გაზაფხულსა და შემოდგომაზე. უმთავრესად წაქცეული ხეების ნახევრად დამალ ღეროზე, ჯირკვებსზე, ნახევრად დამალ ჩამოცვენილ ფოთლის გროვაში. ერთი კვირის განმავლობაში ამოდის მთელი ჯგუფი მოყვითალო ნაცრისფერი სოკოებისა, რომელთაც ხაკმაოდ სასიამოვნო სუნია აქვთ. 8-10 დღის შემდეგ სოკო სწრაფად ჰქრება და ზუსტად ნახევარი წლის შემდეგ იმავე ადგილას კვლავ ჩნდება.

ღამით სოკოები გავრეცხული მუგუზების მსგავსად არიან გაფართული ხეებს შორის და თითო რად ანათებენ.

სხვადასხვა ტემპერატურა

ცნობილია, რომ თეთრი, გლუვი ზედაპირი არეკლავს სინათლის სხივებს, შავი კი — თითქმის მთელ სხივებს შთანთქავს. მოსასაღამო, შავი საფენები თეთრ საფენზე უფრო ძლიერად თბება მზებზე.

მცხუნვარე მზებზე თერმომეტრი, რომელიც სინდისიანი ბირთვი შევადგა შედლებილ, უფრო მაღალ ტემპერატურას აჩვენებს, ვიდრე ჩვეულებრივი თერმომეტრი.

შ ი ნ ა ა რ ს ი

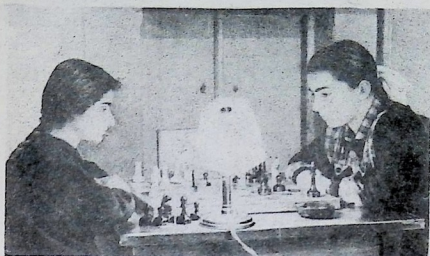
ი. სტალინის მისალმება საბჭოთა კავშირის წორჩ პიონერებისადმი	გვ. 2
შ. ამისულაშვილი—სალუტი (ლექსი)	გარეგ. მე-2
ვ. კონდაკოვა—მე ყველაზე ბედნიერი ვარ (წერილი)	2
ნ. ბერაძე—დაუფიწყარი დღე (წერილი)	2
გ. ნატროშვილი—ბოლშევიკური პრესის დღე (წერილი)	3
ე. ჯავახაძე—მედროშეები (ლექსი)	4
გ. ურიდია—წორჩ ლენინელთა დღესასწაული (წერილი)	6
ირ. აბაშიძე—გამოდებები (ლექსი)	9
ი. ურჯუშვილაშვილი—მეგშეთა მეგობრობის კრვა (ნარკვევი)	10
თ. ჯანაგულაშვილი—კოლხეთი გორის ციხესთან (ლექსი)	11
კ. ქორქია—კონსტრუქტორი (მოთხრობა)	12
ი. მესხიშვილი—პიონერთა დღიურები მოვეთხრობენ (ნარკვევი)	16
რ. ინანიშვილი—ნატერა (მოთხრობა)	18
მ. მავაგარიანი—აფრიკული ამბავი (ლექსი)	20
გ. ზარდალიშვილი—ვოლგა-დონის არხი (წერილი)	22
ი. რუსაძე—როგორ ცხოვრობენ ბაჭყვები თურქეთში (შთაბეჭდილებანი)	24
დ. ბარათაშვილი—ხანგებთან შეხედერა (შეხვედურის ჩანაწერები)	27
რეხერეციები (წერილი)	29
ს. ხხარტაძე—პიონერ დასტის ორი წიგნი (წერილი)	30
ელ. ყიფიანი—ა. პაპოვი (წერილი)	31

მოკლიდ ყველაფერზე: ა) ჩიტყეპია ობობა, ბ) ცვილოანი პალმა, გ) ხოტო გოლიათი, დ) მანათობელი სოკო, ე) სხვადასხვა ტემპერატურა. 30-31-32
 კადრაკი გარეგ. მე-3
 გარეკანის პირველ გვერდზე—„მეგობრები“—ნახატი შესრულებულია მხატვარ ალ. ვიგოლაშვილის მიერ.
 გარეკანის მე-4 გვერდზე მოსწავლეები საპირველმისო დემონსტრაციაზე თბილისში ფოტო რ. აკოფოვისა.
 თურნალი გაფორმებულია მხატვრების: ალ. ხანქმელაძის, კ. მახარაძის, უ. ჯავახიძის, ალ. ვეხვაძის, ელ. ტოროძაძისა და უ. ცხადაძის მიერ.

რედაქტორი რ. მარგანი. სარედაქციო კოლეგია: ე. აგლაძე, დ. ვერიკიშვილი, ვ. ვარდაშვილი, გ. თავაშვილი, მარიჯანი, გ. მირიანაშვილი, ო. ნემსაძე, ზ. შენგელია. სამხატვრო რედაქტორი გ. ფოცხიშვილი.

ПИОНЕРИ Ежемесячный детский журнал Центрального Комитета ЛКСМ Грузии Май № 5 1952
 რედაქციის მისამართი: თბილისი, ლენინის 14. ტელ. 3-81-85 საბლიტგამი

შე 03955 ტირაჟი 15.200 გამომც. შვე. № 233 სტამბის შვე. № 608 ლ. ბ. ბერიას სახ. პოლიგრაფკომბინატი „კომუნისტ“, ლენინის 14, შურ. გარეკანი დაბეჭდილია „ზარია ვოსტოკას“ ოესეტ-მანქანზე.

★
სურათზე: ნორჩი მოქ.ღარაკე გო-
გონები (მარცხნიდან მარჯვნივ)
ლ. ხაქაპურიძე და ლ. აბულაძე.

ქაღალდი

ოსტატობის კანდიდატის თ. გიორგაძის რედაქციით.

ნიშიური მოზაღარაკე გოგონები

ამასწინათ ჩვენი რესპუბლიკის ნორჩი პიონერები და მოსწავლეები მოწმენი იყვნენ მათი ამხანაგების ლიანა ხაქაპურიძისა და ლია აბულაძის წარმატების საქართველოს უძლიერეს ქალ-მოზაღარაკეთა ჩემპიონატში. მოკლდრაკე გოგონები პირველად დებულბლ-ნენ მონაწილეობას ძლიერი შემადგენლობის შეჯიბრებაში, სადაც 15 მონაწილეთა შორის იყვნენ საქართველოს არაერთგზის ჩემპიონები ქ. გოგიავა და ვ. ზარგარიანი, საბჭოთა კავშირის ცნობილი მოზაღარაკეები უკრაინის ჩემპიონი ლ. კოვანი და ნ. ვოციკი (მოსკოვი). მაგრამ მიუხედავად ამისა ლიანამ და ლიამ შესძლეს დიდი სპორტული და შემოქმედებითი გამარჯვების მოპოვება. ლ. ხაქაპურიძემ მესამე ადგილი დაიკავა, ხოლო ლ. აბულაძე გამარჯვებულთა ათეულში მოხვდა.

ლ. ხაქაპურიძე საქართველოს 1951 წლის მოსწავლე გოგონების ჩემპიონია ჰადრაკში. იგი წელს ოკროს მედალზე ამოავრებს თბილისის ქალთა მე-5 სკოლის ხოლო ლ. აბულაძე ხუთოსანი მოსწავლეთა თბილისის ქალთა მე-5 სკოლის მე-3 კლასისა.

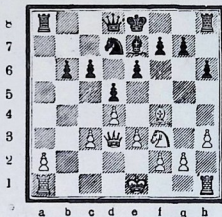
ორივე ნიშიური გოგონა ჰადრაკის თეორიას და პრაქტიკას ეუფლება ამხანაგ ლ. პ. ბერიას სახელობის თბილისის პიონერთა და მოსწავლეთა სასახლის სა-ჰადრაკო კაბინეტში.

ქვემოლ მოგვყავს საქართველოს 1952 წლის პირველობაში ლ. ხაქაპურიძის მიერ მოკლეული პარტიკა რესპუბლიკის ოთხგზის ჩემპიონ ქ. გოგიავასთან.

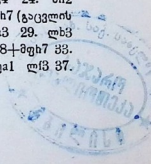
3. გომიზავა — ლ. ხაქაპურიძე.

1. d4 d2. მ3 მ6 მ. ა3 (პასიური სვლა თეთრები ფიქრობენ თამაშის განაღების ლაზირის ფრთხილ) კნ 4. c4 c5 ნ. c5 ნ6. მ3 მ6. მ3 კ7

8. კ4 მ6d7 9. e3 მ4 10. კ3 (გოგიავა უხევეს თავის გეგმას, რასაც უარეს მდგომარეობამდე მიყავს იგი უყეთესი იყო 10. კ: e4 კ: e4 11. b4 ან და 12. b5 კარგი თამაშით) მ: c3 11. bc კ: d3 12. ლ: d3 ნ6! 13. c5 ab (ამრიგად შევებმა მოსაწონი პოზიკია მიიღეს. ახლა ისინი იმუქრებიან განაგრძონ b5—b5, მდ7—b6 და მთლიანად დაეფულონ ლაზირის ფრთას. ამიტომ გოგიავა ცდილობს ხელი შეუშალოს ხაქაპურიძის ამ გეგმის განხორციელებას)

14. a4 b5 (მინც ასე) 15. ლc2 ლან 16. 0—0 0—0 17. ენ1 (თუ 17. ab, მაშინ ლ: b5 18. ე: a8 ე: a8 19. ეb1 ლან და მექარა c5—c5 გამო შევების მდგომარეობა უყეთესია) ეა7 18 გ4 (გოგიავა ამაზღებს შეტევას. აქ შეიძლება და აგრეთვე 18. ab ლ: a1 19 ე: a1 ე: a1+20. მუ h2 c5 21 ლb2 ეან, თუ 22. კ7, მაშინ, ეა7 და ებ7, მაგრამ პაკე შევები უყეთესად დგანან) ეან8 19. h4 (თურები განაგრძობენ იერიშს) ba 20. h5 (უფრო მწვევე თამაში გამოიღოდა 20 ენ შემდეგ შეავალითად 20. . . . ხგ 21. ხგ ლმ8 22. მუა2 მ3 ჯ3. მh1 16 24. ენ5. მუტარით ეაh1) ლმ8 21 ენ5? (გაუგებარი სვლა. ახლა ხაქაპურიძე ადვილად აღწევს განაგრძვებას) კ: ენ 22. კ: ენ ხგ 23. მუh1 გ4 24. მh2 ლh4. 25. ეა2 ლ: h5 26. ევ1 მ6 27. ევ2 ლh7 (გაცვლის მიზნით, დანარჩენი გასაგებია) 28. ლd1 ა3 29. ლb3 ლe4 ჰ0. მუენ1 ეან 31. ლb7 ეან6 32. ლb8+მუh7 ჰ3. მ11 ენ5 34. ეh2+მუენ 35. ლმ8 ე2 36. ეa1 ლმ3 37. ლh4 ა2 გოგიავა დანებდა.

ՅՈՒՆ 2 ԺՅԵ.

274/464.

Մեմոյ Բոսնի
Բոսնի Երևանի

ՀԱՅԿԵՆՏԻ
ՅՈՒՆԻՎԵՐՍԻՏԵՏ

